

Вальдемар Вардашко

Коротка біографія

**Коротка
біографія
Вальдемара
Вардашка**

Вальдемар Вардашко, 2003

Зміст

Коротка біографія Вальдемара Вардашка.....	7
--	---

Короткий огляд

моєї 40-річної місіонерської діяльності в Північно-Східній Місії в Швеції.....	27
1. Із місії „Світло на Сході“ в Німеччині в Північно-Східну Місію в Швеції.....	27
2. Біблійні дозвілля.....	28
3. Біблійні лекції для українських православних священиків в еміграції.....	29
4. Видання українського релігійного журналу „Нове життя“.....	30
5. Місіонерська робота на радіо в Монте-Карло (Монако).....	31
6. Завершення моєї попередньої праці.....	32
7. Заснування громади в Харкові.....	33
8. Робота громади.....	34

Нагірна проповідь,

тлумачення В. Вардашка.....	36
Заповіді блаженства.....	36
Перша заповідь блаженства.....	37
Друга заповідь блаженства.....	40
Третя заповідь блаженства.....	42
Четверта заповідь блаженства.....	46
П'ята заповідь блаженства.....	50
Шоста заповідь блаженства.....	53
Сьома заповідь блаженства.....	56
Восьма і дев'ята заповіді блаженства.....	60

Деякі вірші В. Вардашка.....	65
------------------------------	----

Опубліковані статті В. Вардашка в журналі „Nordisk Östmission“	68
Виставки робіт В. Вардашка.....	70
Деякі фотографії	73
Використані скорочення назв книг Біблії.....	91

Примітки

Брошура підготовлена і скомпонована Вірою Вардашко (Метц), другою дружиною Вальдемара Вардашка в 2012–2015 рр., м. Людвігсбург (Німеччина):

- написання статті
„Коротка біографія Вальдемара Вардашка“;
- переклад з німецької мови статті В. Вардашка
„Короткий огляд моєї 40-річної місіонерської
діяльності в Північно-Східній Місії в Швеції“.

Усі цитати з Біблії наведені в перекладі Івана Огієнка.

Коректор — Валентина Литвинова,
м. Харків (Україна)

Коротка біографія Вальдемара Вардашка

Вальдемар Вардашко народився 08.06.1938 в родині Марії та Мар'яна Вардашків у м. Харків, в Україні (разом з ним народився і брат-близнюк Ігор, який помер 12.07.1939). Марія та Мар'ян одружилися в Харкові 24.06.1936.

Батько Вальдемара Мар'ян Вардашко, поляк за походженням, народився в сім'ї Анни та Йосифа Вардашків у 1904 році в Польщі, в селі Калинове, поблизу м. Ломжа. Анна та Йосиф Вардашки мали шість синів і три дочки, Мар'ян був останньою, дев'ятою дитиною. Сім'я Вардашків прибула в Україну до Харкова з Польщі як біженці в 1918 році. Йосиф Вардашко помер по дорозі від тифу, всі вони були католиками.

Мар'ян Вардашко був за фахом технік-конструктор. З 1938 року до початку війни 1941–1945 рр. він працював в інституті Діпромісто (Інститут проектування міст) у місті Харків. Мар'ян Вардашко помер від голоду і побоїв німецьких солдатів 09.05.1942 (Акт 4044). У Вальдемара залишилось небагато спогадів про батька, братів батька, загиблих внаслідок сталінських репресій, і сестрах батька, які померли від голоду в Харкові в 1942–1943 роках.

Мати Вальдемара, Марія Вардашко, українка за походженням, народилася 03.10.1909 в Харкові. Вона була третьою, наймолодшою дитиною в сім'ї Анастасії та Леонтія Шевченків. Анастасія та Леонтій мали одного сина і двох дочок. Батько Марії, Леонтій Шевченко, був православним священиком, як і її дідусь по материнській лінії Микитенко Герасим.

Марія Вардашко була за професією копіювальниця. Після народження дітей вона перебувала на утриманні чоловіка. Після смерті чоловіка Марія ходила по селах і міняла речі на їжу або працювала на випадкових роботах, але її маленької зарплати не вистачало на купівлю продуктів харчування. Під час відсутності Марії за Вальдемаром доглядали родичі чи сусідки.

У квітні 1943 року через сильний голод у Харкові Марія з Вальдемаром разом із сім'ями брата та сестри покинула місто Харків і пішла по селах, щоб працювати у селян на полях за їжу та нічліг, щоб якось пережити ці важкі воєнні часи. Йдучи, вони сподівалися, що це ненадовго, і вони знову повернуться додому. Але вийшло все інакше. Спочатку вони працювали на півдні України, взимку на заході України, у місті Дрогобич, де вони всі влаштувалися на роботу. Під час праці Марії за Вальдемаром доглядала одна літня жінка.

Через страх перед наступаючими радянськими військами Марія з Вальдемаром вирішила у квітні 1944 року разом із сім'ями брата і сестри покинути Україну і тікати на Захід з надією виїхати звідти до Америки. Брат Марії та чоловік сестри купили два велосипеди, продукти харчування. Марія взяла свого сина, і вони усі разом вирушили в дорогу на Захід. Під час одного з бомбувань з літаків Червоної Армії Марія загубила сім'ї брата і сестри і, залишившись одна з дитиною, продовжила свій шлях з іншими біженцями.

Шлях на Захід був важким і сповненим небезпек.

Разом з іншими біженцями йшли вони цілими днями від світанку до заходу сонця. Деякі біженці були в дорозі з кіньми і навантаженими возами. Іноді люди дозволяли п'ятирічному Вальдемару посидіти на возі під час руху і трохи відпочити. У спогадах Вальдемара цей час залишився як час нескінченних доріг, коли він увесь час хотів їсти і пити. Часто у нього вже не було сил йти і він, плачучи, падав на землю, а плачуча мати благала його знову піднятися і йти далі. Не завжди вони були в змозі дістатися до якого-небудь населеного пункту і змушені були ночувати на землі в полі, в лісі. Ночами, змучений холодом, тулився Вальдемар до сплячої матері, до чужих людей, а одного разу вранці мати знайшла його під животом лежачого коня. Колона біженців і відступаючих німецьких солдатів час від часу обстрілювалася з радянських літаків. Хаос і гуркіт, які виникали під час обстрілів, викликали у Вальдемара великий жах.

Марія з Вальдемаром прийшла 1 жовтня 1944 року в табір для іноземців у німецькому м. Ноймаркт (Neumarkt), у Баварії. Після закінчення війни Марія із сином залишилась в Німеччині. Її мрія емігрувати до США не здійснилася. Вони жили в бараках разом з іншими українцями в різних таборах у Баварії.

12.05.1950 Марія Вардашко вийшла заміж у місті Новий Ульм (Neu Ulm) за Павла Романенка, українця із села Дмитрівка, Барвінківського району, Харківської області (Акт №. 79/1950).

20.02.1952 у них народився син Олександр. А в березні 1952 року вони отримали маленьку соціальну квартиру в місті Новий Ульм, на вулиці Фіннінгер,

будинок № 34, в якій Вальдемар мав свою власну кімнатку. Марія та Павло Романенки зі своїм сином Олександром і Вальдемаром оформили документи на виїзд до США, але в останній місяць перед від'їздом у липні 1956 року Павло Романенко захворів (рак шлунка і туберкульоз), і вони залишилися в Німеччині. Павло Романенко помер 22.08.1960.

У вересні 1967 року Марія переїхала з другим сином у м. Корнталь-Мюнхінген (Korntal-Münchingen), де Вальдемар вже жив і працював. Мати Вальдемара Марія Романенко (Вардашко / Шевченко) померла 09.07.1968 в лікарні в м. Леонберг (Leonberg). Брат Вальдемара Олександр Романенко помер 25.07.2016 в місті Кайзерслаутерн (Kaiserslautern).

Незважаючи на численні труднощі в післявоєнні роки в Німеччині, Вальдемар вважав своє дитинство і юність щасливими. У зруйнованій країні всюди панувала велика нужда, бракувало всім продуктів харчування, одягу; бараки були непридатні для постійного проживання, спільне проживання різних людей на невеликій площі вимагало від них багато обмежень. Але для Вальдемара таке життя здавалось захоплюючим, цікавим і сповненим пригод.

Дорослі бралися за будь-яку роботу в місті чи у селян, щоб роздобути що-небудь їстівне. Діти шукали овочі та фрукти на чужих городах і в садах і приносили все, що можна було їсти, в табір, у свій барак, в якому вони жили, де жінки готували обід у великому казані для всіх, хто жив у бараку. Одного разу, коли Вальдемар із двома іншими хлопчиками заліз на яблуню і обривав яблука, їх зловив селянин, який

забрав у них яблука, вилаяв і побив їх. Але навіть після цієї невдачі діти не перестали шукати якусь поживу на городах і в садах. У вільний час Вальдемар грав з іншими дітьми на руїнах будинків у війну, індіанців, шукачів скарбів.

Вальдемар часто розповідав про спільну їжу (найчастіше це був суп). Коли страва була готова, чоловіки, жінки й діти всі разом усідалися за великий стіл. Суп жінки розливали всім порівну, суп був завжди дуже смачний, але ніколи не було добавки. А після їжі всі довго розмовляли один з одним і співали українські пісні.

Українці і за межами України хотіли зберегти свою мову й культуру і робили для цього все, що могли. Вони влаштовували свята на честь українських поетів і письменників, на яких вони декламували вірші й уривки з улюблених творів. У таборі були організовані групи українського скаутингу для дітей. Вальдемар часто згадував із захватом про прогулянки та ігри з німецькими й американськими скаутами. Також були організовані курси англійської мови для дорослих і дітей, була відкрита українська школа, в якій Вальдемар навчався перші чотири роки. Після української школи він відвідував німецьку народну школу. Вальдемар був старанним учнем, і в нього були гарні оцінки. З дитинства він добре малював. Це помітили вчителі як в українській, так і в німецькій школах. Вальдемар малював до розповідаємих вчителями історій малюнки на дошці, в шкільних газетах.

Біженців відвідували представники християнських конфесій і благодійних організацій. Представники

української греко-католицької та православної церков у Німеччині проводили в таборі пасторальну роботу і богослужіння. Марія разом із дітьми і чоловіком відвідувала щонеділі православні богослужіння. Вальдемар співав у церковному хорі.

Пізніше прибули християни-протестанти з Канади і США. Вони організували Союз слов'янських християн євангельської віри в місті Ульм і проводили спільні читання Біблії для людей усіх національностей і різних християнських конфесій, відкрили біблійні курси для вивчення Святого Письма, створили групи взаємодопомоги, які дбали про хворих і літніх біженців.

На курсах із вивчення Біблії Вальдемар познайомився з пастором Олексієм Данилюком та його дружиною, українцями з Канади. Олексій Данилюк справив на Вальдемара дуже велике враження, Вальдемар завжди називав пастора О. Данилюка своїм духовним батьком, який привів його до справжньої віри в Бога. Спочатку Вальдемар відвідував з матір'ю, вітчимом і молодшим братом біблійні читання, а потім вони всі вступили до Союзу слов'янських християн євангельської віри і були охрещені. Вальдемар почав активно допомагати організовувати біблійні читання, відвідував хворих і старих українців у таборах і вдома по всій Німеччині, щоб з ними читати Біблію і разом молитися.

У 1954–1955 роках Вальдемар вивчився на радіомеханіка (свідоцтво від 26.02.1955), але не зміг знайти роботу і навчився другій професії будівельного техника (04.10.1955–15.07.1958). Після навчання він працював в архітектурному бюро Дретц у Новому

Ульмі до 31.08.1960.

13.06.1960 Вальдемар приїхав у перший раз із паном О. Данилюком на збори в Християнський будинок відпочинку (діяв у 1952–1968 рр.) до Санкт-Андре/Філлах у землі Каринтія (Австрія), який очолювало подружжя Сцепаннек.

Гертруда та Вільгельм Сцепаннек були родом із Східної Пруссії. Пан Сцепаннек був проповідником, навчався в Банауер Братстві в Банау (після закінчення Другої світової війни — селище Зеленодольське, Калінінградської області, Росія) і потім там же працював, потрапив у полон і перебував п'ять років у таборі в Радянському Союзі. Його дружина з дітьми втекла до Німеччини і жила в одному з таборів у Люнебургер Хайде (Lüneburger Heide).

Після повернення з полону до Німеччини небагатьох залишившихся в живих полонених, пан Сцепаннек повернувся до своєї сім'ї, почав шукати роботу. Завдяки його знанням польської та російської мов, він був прийнятий на роботу в Християнську Місію в Санкт-Андре/Філлах у землі Каринтія (Австрія). Перед Другою світовою війною ця Християнська Місія була духовною семінарією, яка готувала співробітників для проповідування і пасторальної роботи в Південно-Східній Європі. Після війни замість духовної семінарії була відкрита Християнська Місія, яка одночасно стала і Християнським будинком відпочинку цієї Місії. Пан Сцепаннек читав лекції і проповіді в Християнському будинку Місії й окрузі Каринтії, а його дружина Гертруда керувала на громадських засадах Християнським будинком відпочинку Місії.

Пан Данилюк і Вальдемар жили як гості в Християнському будинку Місії. Там Вальдемар і познайомився з Інґрід, дочкою подружжя Сцепаннек. Інґрід і Вальдемар полюбили один одного і 04.09.1960 вони обручилися.

Вальдемар та Інґрід планували почати спільне життя, але спочатку вони повинні були ще майже два роки вчитися і тому жити окремо. Вальдемар вирішив змінити свою професію, він хотів піти вчитися в Академію образотворчих мистецтв у м. Мюнхен і вивчати мистецтво, але невизначеність професійних перспектив у мистецтві і, як він говорив, значні релігійні переживання змусили його відмовитися від свого початкового плану. Він вирішив вивчати богослів'я і присвятити своє життя поширенню Євангелія.

Вальдемар поступив 01.10.1960 в якості гостя-студента в другий клас Теологічної семінарії Святої Кришони (Theologisches Seminar St. Chrischona) в комуні Беттінген (Bettingen BS) у кантоні Базель-Штадт (Швейцарія) і вивчав богослів'я до 02.06.1962. У вільний від навчання час Вальдемар створив у вестибюлі жіночого житлового будинку сграфіто на біблійні теми, яке збереглося до цих пір. Після закінчення навчання Вальдемар, як і всі інші студенти з його групи, був висвячений. Свячення підтверджувало, що він навчався і завершив заняття в Теологічній семінарії Св. Кришони і з благословенням Божим може служити як проповідник / пастор / місіонер.

22.11.1961 Вальдемар вступив за власним бажанням у громаду Євангелічно-Лютеранської Церкви Баварії в місті Новий Ульм (Neu Ulm).

Інґрід та Вальдемар одружилися 02.07.1962 й оселилися в м. Корнталь-Мюнхінген. Вальдемар почав працювати з 01.11.1962 секретарем християнської місії „Licht im Osten“ („Світло на Сході“). Інґрід працювала спочатку катехиткою (наставницею початківців у християнській вірі), а потім вчителькою релігії в школі.

У 1964 році Вальдемар познайомився з пастором Костянтином фон Кохом, який запропонував йому перейти працювати в шведську Північно-Східну Місію „Nordisk Östmission“. Вальдемар почав працювати в цій місії з 01.10.1964.

Пастор О. Данилюк помер від нещасного випадку в 1964 році. Роботу, яку він почав зі слов'янськими біженцями в Німеччині, продовжила шведська місія. Вальдемар разом з іншими співробітниками місії організовував біблійні курси для всіх бажаючих біженців, православних священиків, видавав український релігійний журнал „Нове життя“.

У 70-х роках Північно-Східна Місія вирішила поширювати звістку про Ісуса Христа і по радіо. Вальдемар підготовляв і читав проповіді на радіо українською мовою. Релігійна радіопередача називалася „Голос надії“ і транслювалася на Україну один або два рази на тиждень з м. Монте-Карло (Монако) радіопередавачем „TRANS WORLD RADIO“. У 2003 році Вальдемар написав короткий огляд про свою роботу в шведській Північно-Східній Місії для шведського журналу „Nordisk Östmission“ (с. 27–35).

У вільний час Вальдемар займався своїм великим захопленням — живописом. Спочатку він малював реалістично, здебільшого пейзажі, натюрморти та

портрети. Коли йому було 14 років, він заслужив своє перше визнання, намалювавши вугіллям портрет Мерилін Монро. Після цієї картини Вальдемар отримав численні замовлення, переважно від жінок, так що він міг, малюючи портрети, заробляти свої власні гроші.

Під час свого навчання на будівельного техніка в 1957 році Вальдемар відвідував семінар з мистецтва для молоді в народній школі в м. Ульм (Ulm). Семінар був присвячений сучасному абстрактному живопису 20-го сторіччя. Керівник семінару доктор Пе (Pee), в той час директор музею мистецтва в м. Ульм, рекомендував Вальдемару піти вчитися в Академію образотворчих мистецтв у Мюнхені. Після цього семінару Вальдемар почав малювати свої перші супрематичні (безпредметні) картини. У 1968 році Вальдемар остаточно звернувся до чисто абстрактних композицій. Він самостійно підвищував своє вміння малювати, спілкувався з іншими художниками, відвідував виставки і виставляв свої власні картини.

У 1972 році Вальдемар зустрівся з Максом Аккерманом (Max Ackermann), німецьким художником і графіком, який став для нього прикладом і натхненником у його творчості. Досконала гармонія в роботах Макса Аккермана, його ставлення до живопису, його повага до „священної площини“ (полотна), яка не може бути просто так закидана „брудом“ (художніми фарбами), вразили і зачарували Вальдемара. Так він почав малювати свої картини в жанрі, в якому було вже багато великих попередників, в якому такі основні форми як квадрат, трикутник, чверть і половина кола, повне коло зв'язувалися в строгій точності

з горизонтальними, вертикальними, діагональними лініями в гармонійні поєднання. Для створення своїх картин він найчастіше використовував приглушені кольори.

Прості форми, створення картин на основі контрапунктичних поєднань, гармонійні кольори були його особистим стилем у живопису. За допомогою геометричних форм, симетрії, порядку, то темними, то яскравими кольорами або колірними відтінками, з лежачих паралельно, вертикально, то по діагоналі частин картини будував Вальдемар збалансовані конструктивістські композиції, в яких одночасно відчувається і динаміка, і напруга, і спокій, в яких він старався наочно висловити трансцендентні теми теології та філософії. З 1974 року Вальдемар позначав свій стиль як „ліричний конструктивізм“.

Вальдемар, до речі, був не тільки живописцем, але також скульптором і галеристом. Він відкрив у 1979 році в м. Корнталь-Мюнхінген свою власну галерею „Мала галерея Вардашко“. Найважливішим завданням галереї було дати можливість невідомим художникам із регіону, особливо з м. Корнталь-Мюнхінген, представити свої роботи громадськості. Але також і відомі художники з Німеччини і з-за кордону могли виставити свої твори в галереї. Галерея не демонструвала певні стилі. Метою було показати сучасне мистецтво громадянам. Інтеграція живопису з літературними і музичними виступами, дискусійні зустрічі з художниками-учасниками були добре сприйняті відвідувачами галереї. Крім того, Вальдемар був одним із засновників Товариства мистецтва в місті

Корнталь-Мюнхінген у 1985 році.

Вальдемар писав також ліричні вірші, сонети українською мовою, які він публікував у своєму релігійному журналі „Нове життя“. Деякі з його віршів наведені на с. 65–67.

У 1967 році Вальдемар та Інгрід усиновили хлопчика, якого вони назвали Даниїлом, а 23.05.1969 у них народилася донька Ірина. Вони виховували своїх дітей із любов'ю і намагалися навчити їх усьому добру.

У 1983 році дружина Вальдемара помітила, що вона в усній і письмовій мові раптом не могла згадати простих знайомих слів. Після численних рентгенівських знімків голови у неї 22 вересня знайшли пухлину. Ні видалення пухлини 10.10.1983, ні опромінення та інші лікувальні процедури їй не допомогли. Інгрід померла 30.09.1984 вдома в м. Корнталь-Мюнхінген. Після смерті Інгрід Вальдемар відчував себе дуже самотнім і пригніченим. Відтепер він мав на самоті продовжувати свій життєвий шлях. Але нічого не можна було змінити, і він заглибився в свою роботу. У 1986 році Вальдемар зі своєю донькою переселився з міста Корнталь-Мюнхінген у місто Людвігсбург (Ludwigsburg).

У березні 1985 року новим генеральним секретарем Центрального комітету Комуністичної партії СРСР був обраний Михайло Горбачов, з ініціативи якого в Радянському Союзі почалася перебудова суспільства. Невміла і безсистемна реорганізація призвела до розвалу народного господарства і Радянського Союзу, активізації боротьби демократичних сил за незалеж-

ність республік, за права людини, зборів, свободи думок, слова й інформації.

З великою увагою на Заході стежили за подіями в СРСР. Коли з'явилася можливість поїхати до Радянського Союзу, пан Ерік Гранбом із Північно-Східної Місії і Вальдемар здійснили ознайомчу поїздку до України з 27 серпня по 13 вересня 1990 року. Вони відвідали Київ, Херсон, Харків і с. Зміївка Херсонської області (Старошведське село). Після поїздки Вальдемар із великою кількістю вражень і нових задумів повернувся 13 вересня додому, а вдома його чекала страшна звістка: між 10–12 вересня 1990 року померла його донька Ірина. Втрату дочки Вальдемар переніс ще важче, ніж смерть своєї дружини. Він занурився в глибоке страждання. Вальдемар намагався зрозуміти, що Бог хоче йому цим сказати, але тоді це було приховано від нього. Він був невимовно сумний і з великим боєм думав про слова з Біблії (Йов 1:21):

„Господь дав, — і Господь узяв...

Нехай буде благословенне Господнє Ім'я!“

З 17 вересня по 10 жовтня 1992 року пастор Бенгт Вестхольм, пани Ерік Гранбом і Хуго Густафсон зі Швеції і Вальдемар здійснили другу поїздку до України, Білорусі і країн Балтії. Після численних зустрічей та обговорень було вирішено, що Вальдемар може допомогти в створенні і роботі лютеранської громади в Харкові. Поступово Вальдемар закінчив свою попередню роботу.

Перебудова призвела до багатьох змін у країні, яких люди в Радянському Союзі раніше не могли собі уявити. У продажу з'явилося багато нових безцен-

зурних газет і журналів, з'явилися книги раніше заборонених письменників, релігійні й езотеричні книги, було припинено глушіння зарубіжних радіостанцій. У Харкові виникло багато нових різноманітних організацій і релігійних громад. Представники національних меншин могли зустрічатися для підтримки і розвитку своєї культури, мови, традицій, звичаїв.

У 1991 році в Харкові було засновано товариство етнічних німців „Відергебурт“ („Wiedergeburt“ — „Відродження“). При цьому товаристві в 1992 році була організована невелика Євангелічно-лютеранська громада без пастора, яку відвідувала і я (Віра Метц). Ми збиралися для спільного читання Біблії в суботу о 12-й годині в одній із кімнат Будинку політичної просвіти на Московському проспекті, № 75. Приходили переважно жінки. Ми читали по черзі кілька розділів із Біблії і обговорювали прочитане. Іноді до нас приїжджали пастори з м. Одеса, а також із Казахстану та Німеччини. Незабаром я була обрана секретарем громади, головою громади була Ельвіра Андріївна Секретева.

Також була організована ще одна Євангелічно-лютеранська громада під керівництвом пана Миколи Кожушкова, який свою громаду відразу ж зареєстрував у Відділі в справах релігій Харківської обласної державної адміністрації.

На початку 1993 року до Харкова прибув від німецької Євангелічно-Лютеранської Церкви Баварії наш перший пастор Ульріх Кляйнхемпель (Ulrich Kleinhempel). Він проводив богослужіння для членів обох громад у малому залі Будинку політичної просвіти.

Через короткий час пастор Ульріх Кляйнхемпель був відкликаний до Німеччини.

У липні 1993 року мені зателефонувала Ельвіра Андріївна, яка повідомила, що до Харкова приїхав пастор із Німеччини з українським прізвищем (це був Вальдемар Вардашко), і що наша Рада громади збирається в Ігоря Клімова. На цій зустрічі з нами (Ельвіра Секретева, Фріда Ульянченко, Ігор Клімов і я) Ельвіра Андріївна розповіла Вальдемару про нашу громаду, про наші проблеми, про важку ситуацію багатьох парафіян. Вальдемар погодився працювати в нашій громаді при товаристві „Відергебурт“. Мені було доручено знайти Вальдемару квартиру для проживання. І ми тепло розпрощалися.

У вересні 1993 року Вальдемар знову приїхав до Харкова і почав свою роботу в громаді. Він оселився в однокімнатній квартирі в моєму будинку. Після святкування з громадою Різдва Христового Вальдемар полетів до Німеччини і приїхав до Харкова в січні 1994 року на своїй машині.

Пастор Вальдемар Вардашко був офіційно введений на службу в Німецькій Євангелічно-Лютеранській Церкві в Харкові 27 березня 1994 року. Це була урочиста і святкова подія в нашій громаді, на яку прибули з Одеси колишній суперінтендент Німецької Євангелічно-Лютеранської Церкви України (НЄЛЦУ) Віктор Грефенштейн і його німецький радник пастор Еберхард Клінгер (Eberhard Klinger), із Швеції від Північно-Східної Місії приїхали пастор Бенгт Вестхольм (Bengt Westholm) і пан Хуго Густафсон (Hugo Gustafsson).

Із самого початку в громаді було багато проблем. Найбільшою проблемою було те, що жодна з лютеранських громад не мала свого приміщення. Наша громада при товаристві „Відергебурт“ спочатку збиралась у Будинку політичної просвіти. Потім ми збиралися в Харківському національному аграрному університеті ім. В.В. Докучаєва, в школі № 5, у Будинку Нюрнберга. Незабаром кімната в Будинку Нюрнберга стала занадто мала для нас, тому що громада зростала, і ми щонеділі орендували протягом чотирьох годин їдальню технікуму на вул. Кооперативна, № 7. Всі приміщення не мали культового характеру. Тимчасовий вівтар робили на столі, накритому скатертиною, на скатертині ставили хрест із розп'яттям Христа. Але ми дякували Богові, що, принаймні, хоч так ми могли всі разом зустрічатися.

Вальдемар спільно з головами двох громад боровся за повернення новоствореній громаді колишнього пасторського будинку Німецької Євангелічно-Лютеранської Церкви в Харкові на вулиці Гоголя, № 2 (Німецька Євангелічно-Лютеранська Церква, яка діяла раніше в Харкові, припинила своє існування в серпні 1938 року. Будівля кірхи була знесена в 1958 році, а пасторський будинок досі використовується як житловий будинок). Багато разів вони зверталися до міської Ради з проханням віддати громаді пасторський будинок. Навіть були написані листи до українського уряду. Але нічого не допомогло. Незважаючи на великі зусилля, громада отримала тільки частину підвалу в колишньому будинку пастора. Підвал був у жахливому стані і був не достатньо великим, щоб в

ньому можна було проводити богослужіння. Після завершення ремонту в підвалі зберігали книги та інвентар громади.

Також проблемою була наявність двох конкуруючих між собою Євангелічно-лютеранських громад. Німецька Євангелічно-Лютеранська Церква України і Євангелічно-Лютеранська Церква Баварії наполягали, щоб дві Євангелічно-лютеранські громади Харкова об'єдналися. Крім того, Відділ у справах релігій у Харкові не хотів реєструвати ще одну Євангелічно-лютеранську громаду.

Ще однією проблемою було те, що перші члени громади бажали, щоб громада була відкрита тільки для осіб німецького походження та їхніх нащадків, і були проти того, щоб у громаду приходили люди інших національностей.

Дуже пригнічувало Вальдемара важке матеріальне становище багатьох членів громади. Катастрофічне падіння економіки України призвело до швидкого зниження рівня життя людей. У дефіцит потрапили сіль, м'ясо, взуття, одяг, електроприлади, цукерки, алкогольні напої. Були введені норми на продаж цукру, м'яса, одягу. Багато людей втратили роботу, багато підприємств збанкрутували і не могли платити заробітну плату. Крім того, заробітна плата та пенсії були дуже низькими, а інфляція була дуже високою. Державні продовольчі магазини стояли порожні. А на ринку ціни на більшість товарів так злетіли вгору, що далеко не кожен міг купити собі навіть продукти харчування. На вулицях, на зупинках міського транспорту люди продавали свої речі, щоб на

виручені від продажу гроші купити собі їжу. Взяв квартиру погано опалювалися, вечорами протягом декількох годин у різних районах міста відключалося електропостачання, і люди сиділи вдома при свічках. Але Вальдемар стійко переносив усі наші труднощі, вирішував проблеми і допомагав іншим, як тільки міг: грошима, одягом, медикаментами, доброю порадою.

Але життя складалося не тільки з проблем і роботи. Милостивий Бог подарував Вальдемару нове особисте щастя і нову радість, і 23 серпня 1994 року він одружився з Вірою Метц, секретарем громади. У 1995 році Вальдемар усиновив її сина Антона.

Після року інтенсивних обговорень із головами та членами обох конфронтуючих громад Вальдемару, нарешті, вдалося стабілізувати відносини між громадами. І на спільному зібранні 27.11.1994 було прийнято рішення про об'єднання двох громад. В об'єднаній Релігійній громаді „Святого Вознесіння“ Німецької Євангелічно-Лютеранської Церкви України в місті Харків головою Ради громади був обраний Микола Кожушков, заступником голови була обрана Фріда Ульянченко. Громада була відкрита для всіх бажаючих, незалежно від національності. Громада складалася із 65 осіб. У 1994 році Вальдемар похрестив сім людей, було у нас і два вінчання, а на першій конфірмації 29.01.1995 був конфірмований 21 член громади.

Так Вальдемар і працював: проводив богослужіння, писав проповіді, підготовляв і проводив конфірмаційні заняття і заняття з вивчення Біблії, хрестив дітей і дорослих, вінчав молодят, вів духовні бесіди з

людьми, які потрапили у важкі ситуації, відвідував вдома або в лікарні хворих і людей, які потребували догляду, займався вирішенням різних проблем, підтримував членів громади та надавав допомогу іншим соціальним організаціям у м. Харків і в Харківській області. Крім головної роботи в харківській громаді, Вальдемар також проводив богослужіння в Євангелічно-лютеранських громадах у мм. Лозова і Полтава, їздив на засідання Синоду НЄЛЦУ (Німецька Євангелічно-Лютеранська Церква України), на пасторські конференції та семінари в м. Одеса.

На початку 2000 року Євангелічно-Лютеранська Церква Баварії та Північно-Східна Місія Швеції вирішили виділити гроші для придбання відповідної будівлі для громади в Харкові. З багатьох будов, які були запропоновані маклером, Вальдемар вибрав будівлю на вулиці Рибалка, № 12а. З мм. Одеса і Дніпро* прибули пастори і будівельні інженери, які після огляду приміщень схвалили вибір Вальдемара, і будівля була в жовтні 2000 року куплена. З цього моменту Вальдемар обмірковував і креслив плани фасаду будинку, зали для богослужінь, віттаря. Він також повністю спроектував віттар і навіть побудував невелику модель віттаря. Ремонтно-будівельні роботи проводила група робітників із церковної будівельної фірми „Кірхенбау“ з м. Дніпро* під керівництвом Олексія Панченка, яка зробила все, як Вальдемар хотів.

Вальдемар багато і напружено працював, і при

*до червня 2016 року — м. Дніпропетровськ

поверненні з України до Німеччини 27 березня 2003 року в поїзді у нього стався серцевий напад (інфаркт міокарда). Після проходження лікування в німецькій клініці і курорту лікарі наполегливо радили Вальдемару залишити роботу в Україні, але він усе-таки допрацював у громаді до кінця 2003 року і потім пішов на заслужений відпочинок.

У Німеччині Вальдемар почав знову малювати і виставляти свої картини в м. Корнталь-Мюнхінген. У нього було так багато нових задумів і ідей для його картин. На жаль, у Вальдемара виникало все більше проблем із серцем, його здоров'я ставало все гіршим. Йому запропонували операцію на серці, яка була зроблена 2 квітня 2012 року в лікарні ім. Роберта Боша в Штутгарті. Через численні ускладнення після операції на серці Вальдемар помер 12.07.2012 у лікарні в місті Герлінген (Gerlingen). Світла йому пам'ять...

У 2012 році Вальдемар за його роботу в Україні був нагороджений почесною медаллю НЄЛЦУ.

Не все, що він хотів, про що мріяв, зміг Вальдемар здійснити. Але я хочу закінчити такими словами:

**„Існує повноцінне життя,
незважаючи на безліч невиконаних бажань.“**

Дітріх Бонхеффер

(„Es gibt ein erfülltes Leben trotz vieler unerfüllter Wünsche.“ Bonhoeffer/ von Wedemeyer, Brautbriefe Zelle 92, Verlag C.H.Beck, München, S.32)

Короткий огляд моєї 40-річної місіонерської діяльності в Північно-Східній Місії в Швеції

1. Із місії „Світло на Сході“ в Німеччині в Північно-Східну Місію в Швеції

Це був пастор Костянтин фон Кох, один із засновників Північно-Східної Місії в Швеції, який запросив мене на роботу в Північно-Східну Місію. Одного разу в 1964 році пастор Костянтин фон Кох відвідав місію „Світло на Сході“ („Licht im Osten“) у м. Корнталь-Мюнхінген (Німеччина), де я після закінчення теологічного семінару в Швейцарії працював секретарем місії. Із самого початку ми дуже добре розуміли один одного, так що пастор фон Кох відразу ж запропонував мені допомогти йому з тлумаченням Біблії при проведенні біблійних занять, які він регулярно влаштовував у Німеччині для втративших батьківщину українців і росіян. Так виникли між нами глибокі дружні стосунки, які призвели до того, що я незабаром став співробітником Північно-Східної Місії в Швеції.

До співробітників Північно-Східної Місії належали тоді ще два місіонери, які вже працювали в Місії. Один літній російський співробітник Арнольд Томашевський по кличці „Той, хто стукає в двері“ („Türklopfer“) і один молодий сербський місіонер доктор Олександр Попович, який був відповідальним за Сербію і Хорватію. Як і я, вони дбали про наших слов'янських людей, які після війни опинилися в Німеччині.

Багато слов'ян залишилося жити в Німеччині. І хоча ситуація для залишившихся в Німеччині була не легкою, вони не хотіли повертатися на батьківщину, де панував комунізм. Занадто добре вони знали комуністичний режим, і що їх могло там чекати.

Багато з них жили після війни в старих бараках, і більшість із них жила на соціальну допомогу. Страшна війна залишила в них порожнечу, безнадійність, розгубленість і душевний біль. Чимало з них були хворі, самотні і душевно розбиті. Допомогти цим людям, розбудити в них життєву енергію, впевненість, надію і радість було нашим завданням, яке ми намагалися виконати з допомогою Північно-Східної Місії в Швеції.

2. Біблійні дозволя

Пастор Костянтин фон Кох, який знав про важке становище українців і росіян не тільки в Німеччині, а також і в інших європейських країнах, швидко зрозумів, що найкраще вирвати цих людей із домашньої повсякденності, збирати їх у вільний час разом і проповідувати їм Слово Боже. Так виникли щорічні біблійні збори, які користувалися серед людей великою популярністю. Завдяки фінансовій підтримці Північно-Східної Місії в Швеції і Данії пастору Коху вдавалося один-два рази на рік проводити такі біблійні збори — один раз на півночі і один раз на півдні Німеччини. Завдяки тому, що пастор Кох був обдарованим тлумачем Святого Письма, інтерес у слухачів був дуже великий. Йому швидко вдавалося завоювати серця слухачів і нерідко люди слухали його

тлумачення Святого Письма зі сльозами на очах. Іноді пастор Кох запрошував на свої біблійні курси пасторів зі Швеції і Данії, лекції яких він тоді перекладав на російську мову.

Звичайно, і ми, місіонери Томашевський, доктор Попович і я, чимало допомагали на цих біблійних дозвіллях. Від так званого дозвілля в дійсності нічого не залишалося. До обіду дві лекції, після обіду дві лекції, після вечері дві лекції і кожна лекція тривала по 1,5 години.

3. Біблійні лекції для українських православних священиків в еміграції

Пастор Кох користувався не тільки нескінченною довірою простих людей, а також довірою українських православних священиків, включаючи і тодішнього митрополита Никанора, який у той час мешкав у Німеччині в м. Карлсруе (Karlsruhe). Тому пастор Кох міг проводити також один раз на рік біблійні курси в Німеччині і для православних священиків. На курси приїжджали не тільки всі українські священики з Німеччини, включаючи митрополита, але також і православні священики із сусідніх європейських країн — Англії, Франції, Австрії. Ці спільні зустрічі були унікальними і, можливо, поодинокими подіями в церковній історії, коли православні священики слухали тлумачення Біблії від лютеранського пастора.

4. Видання українського релігійного журналу „Нове життя“

Одним із найважливіших завдань від самого початку моєї місіонерської діяльності було видання українського журналу „Нове життя“, який випускався кожного кварталу, чотири рази на рік, і розсилався в усі країни, всюди, де перебували мої українські безрідні співвітчизники. Цей журнал я почав оформляти ще під час мого навчання в духовній семінарії в Швейцарії у 1962 році. Тоді журнал складався з чотирьох сторінок формату А5. Пізніше, коли я почав працювати в Північно-Східній Місії в Швеції і було достатньо фінансових коштів, цей журнал став одним із найбільших релігійних видань українською мовою в еміграції — приблизно 7000 примірників у кожному випуску. Журнали безкоштовно відправлялися всім українцям, які цього бажали. Пізніше вдалося за підтримкою Північно-Східної Місії знайти в Німеччині українську друкарню, яка взяла на себе також і розсилку журналів абонентам.

Замовлень на журнал було багато не тільки з найближчих європейських країн, але також із Північної та Південної Америки, Австралії, Нової Зеландії і навіть із Африки. Я не знав, що навіть туди занесло наших українців. Тільки в Україну я не міг відіслати журнал. Кожного разу, коли я відправляв журнал в Україну, він повертався назад. У Радянському Союзі було суворо заборонено отримувати з-за кордону релігійну літературу.

Я був радий, що багато українських протестантських громад в еміграції замовляли журнал для членів

своїх громад. Також замовляли журнал багато українських православних церков, переважно з Південної та Північної Америки. Деякі українські протестантські пастори і православні священики з Північної Америки допомагали мені, надсилаючи статті для журналу. Сенсом журналу було проповідування Завіту Ісуса Христа, а не пояснення релігійних відмінностей. Найбільше у випуску журналу мені допомагав, звичайно, мій духовний батько і друг пастор Костянтин фон Кох.

Після розсилки журналів до мене приходило багато листів. Деякі листи були написані на 8–10 сторінках, на яких люди описували все своє життя. Більшість листів були написані від руки, і мені було важко розбиратися в чужому почерку і читати написане. Але тому, що майже завжди приходили позитивні відгуки, я знову надихався бажанням продовжувати цю працю. Багато читачів писали мені, що вони вже чекають наступний номер журналу, що журнал приносить їм радість, і що при читанні журналу вони отримують душевне просвітлення.

5. Місіонерська робота на радіо в Монте-Карло (Монако)

У 70-х роках Північно-Східна Місія в Швеції вирішила проповідувати про Ісуса Христа також і по радіо. За допомогою пожертвувачів друзів Місії були організовані передачі Слова Божого російською мовою, які вів пастор Костянтин фон Кох, і українською мовою, які були доручені мені. Ця радіопередача під ім'ям „Голос надії“ передавалася на Україну один або

два рази на тиждень із Монте-Карло (Монако). Так почалася для мене нова додаткова робота, яка тривала понад 20 років. Спочатку я їздив у Монте-Карло, і там записували мої проповіді для радіопередач на вісім тижнів. Пізніше я записував проповіді в м. Штутгарт, а потім я зміг записувати мої проповіді у своїй власній студії в м. Людвігсбург і поштою відправляв їх у Монте-Карло.

6. Завершення моєї попередньої праці

У 1992 році моя місіонерська діяльність у Німеччині ґрунтовно змінилася. Радянський Союз розпався, і кордони на схід відкрилися. Україна стала незалежною. Політичні зміни дозволяли нам подорожувати на схід. Одночасно стало можливим у східних країнах проповідувати Слово Боже. Для Північно-Східної Місії відкривалися цілком нові можливості місіонерської діяльності. І Місія вирішила зробити розвідувальну подорож на схід. Пастор Бенгт Вестхольм, голова Місії Хуго Густафсон, пан Ерік Гранбом і я поїхали з житловим автопричіпом до Росії, України, Білорусі і до країн Балтії. Ми відвідали Ригу, Москву, Мінськ, Київ, Харків, Одесу і багато інших міст, познайомилися з багатьма людьми, відвідали багато протестантських і православних громад, церков і всюди були серцево прийняті.

Особлива зустріч у нас відбулася в Ризі з єдиним на той час на пострадянському просторі лютеранським єпископом Харальдом Калніньшом. Коли він дізнався, що я народився в Україні, в Харкові, він одразу порадив нам їхати до Харкова, щоб там заснувати

громаду. Я відразу зрозумів, що моя нова місіонерська робота почнеться в моєму рідному місті, другому за величиною місті України. Мою попередню роботу з випуском журналів і радіопередачами я поступово закінчив. Я випустив для України ще п'ять релігійних брошур, щоб безкоштовно роздати їх в Україні, і став готуватися до пасторської роботи в Харкові.

7. Заснування громади в Харкові

Коли я в 1993 році приїхав поїздом на харківський вокзал, мене вітали три людини. Вони належали до групи із семи осіб, які разом зібралися і організували лютеранський гурток. З цією жменькою людей я почав засновувати громаду. Нічого не було. Ми шукали відповідне приміщення, де б ми могли збиратися, але не знайшли і залишилися в Будинку політичної просвіти (за радянських часів це був комуністичний політичний центр), почали там проводити наші перші богослужіння. З кожною неділею приходило все більше і більше людей. Так минув перший рік.

У 1994 році суперінтендент Німецької Євангелічно-Лютеранської Церкви в Україні Віктор Грефенштейн, пастор Еберхард Клінгер із Баварської Церкви і пастор Бенгт Вестхольм зі Швеції освятили мене як пастора харківської громади. Після цього я міг хрестити, причащати і виконувати всі інші церковні таїнства.

На жаль, ми не могли довго залишатися в Будинку політичної просвіти. Ми знаходили нові приміщення, але через короткий час нам усюди відмовляли. Отже, я був пастором громади, але без церковної споруди. Громада ставала все більше, також прийшли діти.

Общинне життя розвивалося все краще. Люди приходили до громади і допомагали один одному, чим тільки могли. Вже відчувалося духовне життя в громаді, але нашою великою проблемою була відсутність приміщення, в якому ми могли б регулярно збиратися для проведення богослужінь і інших заходів.

Було нелегко знайти відповідну будівлю для громади, але все-таки після довгих пошуків ми знайшли старе занедбане приміщення колишнього магазину-складу, яке завдяки фінансовій допомозі Євангелічно-Лютеранської Церкви Баварії, товариства „Густав-Адольф-Верк“ і Північно-Східної Місії в Швеції було куплено для громади 20.10.2000. Тут мені стала в нагоді моя колишня професія будівельного техніка, я міг виготовляти будівельні плани і взяти на себе управління реконструкцією. Минуло три роки, поки будівля була відремонтована. Тільки коли ми отримували необхідну суму грошей, можна було поступово продовжувати будівництво і ремонт будівлі.

8. Робота громади

У новому приміщенні стало можливим активно проводити різну духовну роботу. Так під керівництвом диригента-хормейстера Ірини Дяденко (Ткачової) в листопаді 2001 року був створений молодіжний хор „Te Deum“ (з латині „Тобі, Господи“). Завдяки своїм концертам хор швидко набув визнання в громаді та за її межами. Хор виступав із духовними концертами в різних містах України на всіляких фестивалях і конкурсах, на телебаченні. Через три місяці також під керівництвом Ірини були створені аматорсь-

кий парафіяльний хор „Quelle“ („Джерело“) для всіх бажаючих і дитячий музично-театральний колектив „Sonnenblumen“ („Соняшники“). У громаді були організовані молитовна, дитяча та молодіжна групи, стала випускатися газета „Харків лютеранський“.

Однією з важливих робіт була організація дияконічної установи. Члени громади відвідували і опікали хворих людей вдома, в громаду був запрошений лікар для регулярного огляду хворих членів громади, нужденним членам громади видавалися безкоштовно ліки. Харківська громада за цей час стала третьою за чисельністю Євангелічно-лютеранською громадою в Україні.

Я вдячний Богові, що Він зміг застосувати мене в цій великій праці, і що ця праця буде продовжена іншими.

Північно-Східна Місія — невелика місія, але з великими результатами. Вона зробила багато для людей в Україні і багатьом допомогла. За допомогою Північно-Східної Місії стало можливим опікати дітей у школі-інтернаті для дітей з вадами зору, у школі-інтернаті для дітей-інвалідів та в притулку для бездомних дітей.

Я дуже вдячний Північно-Східній Місії, що я зміг працювати в Місії протягом 40 років.

Нехай Господь зберігає, спрямовує і благословляє Північно-Східну Місію та її доброзичливців у подальшій роботі!

Вальдемар Вардашко

Нагірна проповідь, тлумачення В. Вардашка

Заповіді блаженства

«І, побачивши натовп, Він вийшов на гору. А як сів, підійшли Його учні до Нього.

І, відкривши уста Свої, Він навчати їх став, промовляючи:

„Блаженні вбогі духом, бо їхнєє Царство Небесне.
Блаженні засмучені, бо вони будуть утішені.

Блаженні лагідні, бо землю впадкують вони.

Блаженні голодні та спрагнені правди, бо вони нагодовані будуть.

Блаженні милостиві, бо помилувані вони будуть.

Блаженні чисті серцем, бо вони будуть бачити Бога.

Блаженні миротворці, бо вони синами Божими стануть.

Блаженні вигнані за правду, бо їхнє Царство Небесне.

Блаженні ви, як ганьбити та гнати вас будуть, і будуть облудно на вас наговорювати всяке слово лихе ради Мене.

Радійте та веселіться, — нагорода бо ваша велика на небесах! Бо так гнали й пророків, що були перед вами.“»

Євангелія від Матвія 5:1–12

Щоб зрозуміти глибину цих дев'яти євангельських заповідей блаженства, нам необхідно насамперед

розглянути обставини та час, при яких постала ця чудова проповідь Ісуса Христа. Ми повинні взяти до уваги, що ізраїльський народ знаходився в той час у найглибшому духовному і політичному розладі. З духовної сторони Господь перестав говорити до нього через пророків, і народ почував себе в духовній непевності. З політичної сторони над Ізраїлем панувала Римська імперія, яка все більше і більше придушувала народ, що викликало у людей велике невдоволення.

І ось у такий неспокійний час на тлі ізраїльських духовних вчителів з'являється чоловік на ім'я Ісус, який, володіючи надзвичайною духовною силою, виступає перед народом і сміливо проповідує про наближення Царства Небесного. Зрозуміло, що чутка про Нього та Його в той час революційне вчення починає повсюдно ширитись і захоплювати все більше сердець ізраїльського народу. Ідея про Царство Небесне цікавила тоді багатьох людей, тому й зібралася маса народу послухати Його слово.

Перша заповідь блаженства

«І, побачивши натовп, Він вийшов на гору. А як сів, підійшли Його учні до Нього. І, відкривши уста Свої, Він навчати їх став, промовляючи:

„Блаженні вбогі духом, бо їхнє Царство Небесне.“»

(Мт. 5:1–3)

Яка чудова вістка! Яке це незвичайне вчення, зовсім не подібне до того, якому нас навчає світ. Як широко відкриті двері до Царства Божого. Ми, безсумнівно, звикли чути слова: якщо хочеш потрапити в

Царство Небесне, то це треба чимось заслужити. Нам пред'являють цілу гору різних вимог та приписів, і, наприкінці, ми все одно непевні, чи заслужили ми Царство Небесне чи ні. Ісус говорить (Мт. 5:3):

„Блаженні вбогі духом, бо їхнєє Царство Небесне“.

Це означає, що для „вбогих духом“ двері відкриті до Царства Божого. Як же це нам зрозуміти? Хто є ті „вбогі духом“? Чому як раз для них відкриті двері до Царства Божого, а не для людей, які живуть моральним та релігійним життям, які стараються щоденно Богові чимось догодити, виконують усі заповіді Божі і так далі. Хто ж є ті „вбогі духом“? Ісус Христос має тут на думці людей, які усвідомлюють свою духовну вбогість і живуть по відношенню до Бога як „жебраки“, бо вони зрозуміли, що Богові вони нічого не можуть дати, бо нічого не мають, чим Богові догодити. Пророк Ісаїя так описує цей стан людини (Іс. 64:6):

„І стали всі ми, як нечистий, а вся праведність наша — немов поплямована місячним одіж“.

А апостол Павло пише (Рим. 3:10–12):

«як написано: „Нема праведного ані одного; нема, хто розумів би; немає, хто Бога шукав би, — усі повідступали, разом стали непотрібні, нема добродійця, нема ні одного!“»

Отже „вбогі духом“ — це є ті люди, які зрозуміли, що вони не в силі Богові нічим догодити, що вони можуть тільки прийти до Нього з порожніми руками і сподіватись, як жебраки, на Його милість. І ось так бажає Ісус Христос, щоб і ми приступили до Нього з порожніми руками, як жебраки, а Він обмиє наші

гріхи Своєю Кров'ю Святою, наповнить нас Своїм Духом Святим і відродить нас для Свого Царства Небесного. Ісус Христос хоче, щоб ми були перед Ним як та порожня посудина, яку Він Сам наповняє Своєю благодаттю та Своєю любов'ю і відроджує нас для вічного блаженства. Ісус про це Сам говорить в Євангелії від Івана (Ів. 3:3):

„Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли хто не народиться згори, то не може побачити Божого Царства.“

А в Нагірній проповіді Ісус каже (Мт. 5:3):

„Блаженні вбогі духом, бо їмнеє Царство Небесне.“

Це значить, що блаженні є ті люди, які з вірою в Ісуса Христа все своє життя, всю свою волю та всю свою праведність зложили до Його ніг і в смиренні і відданості прийняли від Нього через нове народження дар вічного життя. Апостол Павло пише про Царство Небесне в своєму посланні до Римлян (Рим. 14:17):

„Бо Царство Боже не пожива й питво, але праведність, і мир, і радість у Дусі Святій“.

Дорогі читачі, з однієї сторони, це є так легко ввійти до Царства Небесного, тому що нам нічого не треба робити, як тільки відкрити наше серце перед Господом, покаятися в наших провинах і прийняти Ісуса Христа як нашого Спасителя. Це означає, прийти до Господа з порожніми руками, як жебрак, щоб Він наповнив нас Своїм духовним багатством, з яким ми можемо ввійти в Його Царство Небесне, і отримати дар Божий — вічне життя в Ісусі Христі. З другого боку, не так-то легко ввійти в Царство Боже, бо людині дуже важко відмовитися від свого несправедного

життя, від мирських задоволень, від своєї власності. Людям дуже сутужно схилити голову перед Господом і зізнатися самим собі, що вони перед Богом, по суті, є загубленими грішниками і „вбогими духом“, і цей стан як раз і розділяє нас с Богом.

Друга заповідь блаженства

Далі Ісус Христос каже (Мт. 5:4):

„Блаженні засмучені, бо вони будуть утішені“.

На світі завжди є багато засмучених людей. Багато горя ми бачимо майже на кожному кроці, і багато сліз проливається всюди. Проте не всі засмучені люди будуть утішені, бо не завжди їх смуток взаємопов'язаний із тим смутком, про який нам згадує Ісус Христос у Своїй Нагірній проповіді. Смуток буває різний.

Ми знаємо людей, які засмучені тільки тому, що їм не вдалося зробити комусь іншому якусь кривду чи якесь зло. Далі, ми знаємо також людей, які засмучені через свої власні помилки або через свої власні недостатні досягнення. Про таких засмучених людей Ісус тут не говорить. І такі засмучені люди не можуть сподіватися на відряду від Ісуса Христа. Ісус Христос у Своїй проповіді хоче сказати, що блаженні не ті люди, які сумні з власної вини, через власні недостатні досягнення, через якісь життєві проблеми, а блаженні ті люди, які сумують, тому що не можуть жити так, як того вимагає Слово Боже, які сумують через брехню світу або злі вчинки інших людей. Такі люди будуть утішені, таких людей Господь благословляє. Пророк Ісаїя так говорить про відряду Бога (Іс. 66:13):

„Як когось його ненька втішає, так вас Я потішу“.

А в Євангелії від Івана Ісус Христос каже (Ів. 16:33):

„Це Я вам розповів, щоб мали ви мир у Мені. Страждання зазнаєте в світі, — але будьте відважні: Я світ переміг!“

А в Другому посланні до Коринтян апостол Павло пише (2 Кор. 1:3–4):

„Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, Отець милосердя і Бог потіхи всілякої, що в усякій скорботі Він нас потішає, щоб змогли потішати й ми тих, що в усякій скорботі знаходяться, тією потіхою, якою потішує Бог нас самих“.

Далі апостол Павло пише (2 Кор. 7:10):

„Бо смуток для Бога чинить каяття на спасіння, а про нього не жалуємо, а смуток світський — чинить смерть“.

„Блаженні засмучені, бо вони будуть утішені“, —
говорить Ісус (Мт. 5:4).

Блаженні, дорогі читачі, ті люди, які уповають на одного Бога, а впавши в гріх, не радіють із цього, не розповідають і не хваляться цим перед іншими, а, впавши на коліна, з каяттям і покаєнням приходять до ніг Ісуса Христа і просять у Нього прощення. Таких Господь утішає. „Блаженні засмучені“ означає також, що блаженні ті люди, які, дивлячись на цей жалюгідний світ, повний брехні і розпусти, повний зла і голоду, не радіють, а плачуть. Ми знаємо зі Слова Божого, що навіть Ісус Христос плакав, дивлячись на Єрусалим, знаючи, яке руйнування очікує це місто. Такий сум, такі сльози, сльози благословення, Господь дійсно втішає.

Може, Господь очікує і від нас таких сліз, такого смутку? Може, Він вже давно чекає на нас, коли ж ми прийдемо до Нього, коли ж ми звернемося до нашого Спасителя з плачем покаяння?

Плач апостола Петра після того, як він зрікся Ісуса Христа, був плачем благословення, плачем щирого розкаяння у ніг Ісуса Христа. І нехай такі сльози, пролиті в покаянні, ніколи не зникнуть із церкви Христової! Про таких людей Ісус каже (Мт. 5:4):

„Блаженні засмучені, бо вони будуть утішені“.

В Євангелії від Івана ми читаємо слова Ісуса Христа (Ів. 14:16–17):

„І вблагаю Отця Я, — і Утішителя іншого дасть вам, щоб із вами повік перебував, — Духа правди, що Його світ прийняти не може, бо не бачить Його та не знає Його. Його знаєте ви, бо при вас перебуває, і в вас буде Він“.

А далі Ісус говорить про Утішителя (Ів. 14:26–27):

„Утішитель же, Дух Святий, що Його Отець пошле в Ім'я Моє, Той навчить вас усього, і пригадає вам усе, що Я вам говорив. Зоставляю вам мир, мир Свій вам даю! Я даю вам не так, як дає світ. Серце ваше нехай не тривожиться, ані не лякається!“

Третя заповідь блаженства

Далі Ісус Христос каже (Мт. 5:5):

„Блаженні лагідні, бо землю впадкують вони“.

Чи знаєте ви хоч одну лагідну людину, яка б заволоділа світом? Або чи знаєте ви якогось лагідного політичного діяча, що мав би успіх у своїй політичній

справі? Або якогось лагідного працівника, який успішно просувається по службі? Тяжко повірити. Навіть у родині лагідному чоловікові не дають належної пошани, а ще менше в суспільстві.

Це вже є так на світі: щоб чогось досягти, щоб мати якийсь успіх у праці, щоб дійти до якоїсь влади, треба бути впертим, суворим, твердим, а не лагідним, як вчить нас Ісус Христос у Своїй Нагірній проповіді. У суспільстві, заснованому на конкуренції, успіх може мати тільки людина з дійсно жорстким характером. „Вспадкувати землю“, — як каже Ісус Христос, це означає в нашому світі, що треба використовувати лікті, а не лагідність. Таких людей шанує світ, і таким людям ставлять пам'ятники. Так було колись, так воно є й до сьогодні. Але ось приходить Ісус Христос на цей світ і каже (Мт. 5:5):

„Блаженні лагідні, бо землю успадкують вони“.

Дорогі читачі! Чи не помиляється Ісус Христос тут у Своїй проповіді? Чи це є можливо, і про яку землю говорить тоді Ісус Христос? Ми повинні зрозуміти, що Господь дивиться на людей зовсім з іншого боку й оцінює їх цілком інакше, ніж це робимо ми, люди. Апостол Павло пише про це (1 Кор. 1:26–29):

„Дивіться бо, браття, на ваших покликаних, що небагато-хто мудрі за тілом, небагато-хто сильні, небагато-хто шляхетні. Але Бог вибрав немудре світу, щоб засоромити мудрих, і немічне світу Бог вибрав, щоб засоромити сильне, і простих світу, і погорджених, і незначних вибрав Бог, щоб значне знівечити, так щоб не хвалилося перед Богом жадне тіло“.

А апостол Яків пише в своєму посланні, між іншим,

такі слова про лагідних та бідарів (Як. 2:5):

„Послухайте, мої брати любі, — чи ж не вибрав Бог бідарів цього світу за багатих вірою й за спадкоємців Царства, яке обіцав Він тим, хто любить Його?“

Як бачимо, дорогі читачі, хто бажає успадкувати духовну землю, цебто Царство Небесне, той повинен йти іншим шляхом, а не загальноприйнятим у світі. Вперті, суворі, тверді люди може і матимуть успіх тут, на цьому світі, на цій землі, але небесної землі, цебто Царства Небесного, вони не побачать, бо через їхній спосіб життя Царство Боже стає для них недоступним. Але як же можна стати лагідною людиною, щоб успадкувати Царство Небесне? І про яку лагідність тут говорить нам Ісус Христос? В Євангелії від Матвія ми читаємо слова Ісуса Христа (Мт. 11:29):

«Візьміть на себе ярмо Моє, і навчіться від Мене, бо Я тихий і серцем покірливий, — і „знайдете спокій душам своїм“».

Людина за своєю природою не може бути лагідною, тихою, смиренною, тому що це є проти людської натури. Лагідними, тихими, смиреними по відношенню до людей і до Небесного Отця може зробити нас тільки один Ісус Христос. Але для того, щоб Він створив у нас ці нові властивості християнської святості, ми повинні цілковито довіритися Йому і віддати в Його руки все наше життя. Ісус Христос Сам нам говорить (Мт. 11:29):

„навчіться від Мене, бо Я тихий і серцем покірливий“.

І ми знаємо, що Ісус Христос був дійсно смиренным Небесному Отцеві до останньої краплі крові, цебто

аж до смерті на хресті.

Бути лагідним на цьому світі нелегко. Відповідати лагідністю, стриманістю, покірливістю на ненависть і насильство цього світу може тільки та людина, яка дійсно живе з Ісусом Христом, у серці якої Святий Дух перебуває постійно.

Дорогі читачі, лагідних, дійсно лагідних по Слову Божому, світ ненавидить. Для лагідних, яким був Ісус Христос, тут, на цьому світі, місця немає і не буде. Тому Ісус каже в Своїй Нагірній проповіді (Мт. 5:5):

„Блаженні лагідні, бо землю впадкують вони“.

Ісус має тут на думці духовну землю, цебто Царство Боже. Про Царство Боже Ісус Христос часто нагадував Своїм учням у різних висловах. В Євангелії від Матвія Ісус Христос каже (Мт. 25:34):

„Прийдіть, благословенні Мого Отця, посядьте Царство, уготоване вам від закладин світу“.

Там, у тому Царстві Небесному, в тій святій, духовній землі, про яку згадує Ісус Христос у Своїй Нагірній проповіді, вже не буде впертих, безжалісних та твердих людей. Всіх віруючих там очікує одне блаженство. Апостол Павло так говорить про це в своєму Першому посланні до Коринтян (1 Кор. 2:9):

„Чого око не бачило й вухо не чуло, і що на серце людині не впало, те Бог приготував був тим, хто любить Його!“

Певно, це буде невелика група людей, яка відважиться йти дорогою лагідності, смиренності та послуху. Ісус Христос Сам це стверджує в Євангелії від Луки (Лк. 12:32):

„Не лякайся, черідко мала, бо сподобалося Отцю вашому дати вам Царство“.

Чи належимо ми, дорогі читачі, до цієї маленької групи людей?

Четверта заповідь блаженства

Далі Ісус Христос каже (Мт. 5:6):

**„Блаженні голодні та спрагнені правди,
бо вони нагодовані будуть“.**

Правда — це є глибока, невичерпна тема. Правду люди шукають вже давно. Навіть Понтій Пилат, коли судив Ісуса Христа, поставив це велике питання: „Що є правда?“ (Ів. 18:38). Мабуть, і він шукав її, але не знайшов. Відколи існують люди на світі, вони шукають правду. Шукають її в науці, шукають її в філософії, шукають її в політиці, шукають її і в богослов'ї. Але з кожним століттям ця людська правда міняється, і в кожній державі цю правду по-іншому інтерпретують. Де ж є дійсна, непорушна правда, та правда, що могла б підкорити всі людські серця?

Дорогі читачі, дійсну правду ми можемо знайти тільки там, де знаходиться Ісус Христос. Ісус Христос Сам це стверджує (Ів. 14:6):

„Я — дорога, і правда, і життя. До Отця не приходять ніхто, якщо не через Мене“.

Тільки один Ісус Христос є істинною правдою. І коли ми будемо по Його правді будувати наше життя, тоді ми пізнаємо, що ця правда є рівночасно й дійсністю. Правда і дійсність є нерозривні. Якщо ми схочемо знайти правду у людей, чи в політиці, в науці або в

філософії, то ми будемо її шукати ціле наше життя і не знайдемо. Правда — це є Один Ісус Христос! І тому Він говорить у Своїй Нагірній проповіді (Мт. 5:6):

„Блаженні голодні та спрагнені правди,
бо вони нагодовані будуть“.

Це означає, що блаженні ті, хто прагне пізнати Ісуса Христа, блаженні ті, хто відчуває голод за правдою Ісуса Христа, за правдою Божою, яка визволяє нас із неволі гріха. Таким людям Ісус Христос обіцяє, що вони будуть правдою нагодовані. Та, на жаль, цієї правди багато людей не хочуть знати. І якщо ми подивимося на світ, то побачимо, що люди замінили цю правду неправдою, а дійсність брехнею. Правдою є те, що Небесний Творець володіє своїм створінням. А оскільки ми, люди, є Його створінням, Він володіє й нами. Замість цього багато людей зараховують себе до зовсім окремих, непідлеглих Творцеві осіб і не хочуть коритись Його волі. Тому й пише апостол Павло в своєму посланні до Римлян (Рим. 1:25):

„Вони Божу правду замінили на неправду, і честь віддавали, і служили створінню більш, як Творцеві, що благословенний навіки, амінь“.

Це є, по суті, велика та страшна омана, в яку потрапило так багато людей, прямуючих до загибелі. Вони вважають, що без Небесного Творця, без Його дійсної правди вони спроможні вдіяти щось добре.

Дорогі читачі! Хто хоче пізнати цю євангельську правду, хто хоче бути нагодований Святим Духом, той зіткнеться рівночасно і з дійсністю, з дійсністю своїх гріхів. І хто хоче пізнати правду Ісуса Христа, той мусить пізнати передусім самого себе, свою дійсність,

свій грішний загублений стан. Тільки тоді людина зможе зрозуміти і прийняти правду Христову, до якої вона прагне.

Хто бажає дізнатися правду про свій стан здоров'я, той повинен насамперед вислухати установлений лікарем діагноз. Так само і в духовному відношенні. Небесний Отець відкриває нам наші гріхи, щоб показати нам правду, правду нашого гріховного стану. Але на цьому Він не зупиняється. Він іде далі і вводить нас у правду та дійсність прощення гріхів через Ісуса Христа. У Першому посланні Івана апостол так пише до віруючих громади (1 Ів. 1:7):

„Коли ж ходимо в світлі, як Сам Він у світлі, то маємо спільність один із одним, і кров Ісуса Христа, Його Сина, очищує нас від усякого гріха“.

Хто цю чудову правду до серця сприймає і вірить у те, що його гріхи, які б вони не були великі, дійсно прощені, той насичується правдою. Пророк Ісая каже (Іс. 1:18):

„Прийдіть, і будемо правуватися, — говорить Господь: коли ваші гріхи будуть як кармазин, — стануть білі, мов сніг; якщо будуть червоні, немов багрянниця, — то стануть мов вовна вони!“

Окрім того, хто приходить до правди, той стає ще і вільною людиною, бо Ісус Сам це говорить (Ів. 8:32):

„і пізнаєте правду, — а правда вас вільними зробить!“

А далі Ісус Христос говорить (Ів. 18:37):

„Я на те народився, і на те прийшов у світ, щоб засвідчити правду. І кожен, хто з правди, той чує Мій голос.“

Але Христос є не тільки правдою, Він одночасно є і життям, вічним життям! Ісус Христос каже (Ів. 3:36):

„Хто вірує в Сина, той має вічне життя; а хто в Сина не вірує, той життя не побачить — а гнів Божий на нім перебуває“.

А апостол Павло пише (2 Кор. 5:17):

„Тому то, коли хто в Христі, той створіння нове, — стародавнє минуло, ото сталося нове!“

А далі апостол Павло пише (2 Кор. 6:16):

«Бо ви храм Бога Живого, як Бог прорік: „Поселюсь серед них і ходитиму, і буду їм Богом, — а вони будуть народом Моїм!“»

Біблія говорить нам, що хто повірить в Ісуса Христа і покається, той стає новим духовним Божим створінням. Тільки нове Боже створіння може жити боговгодним життям. Для того Син Божий і зійшов у світ, щоб подарувати нам дійсно нове життя. Ісус Христос говорить (Мт. 5:6):

„Блаженні голодні та спрагнені правди,
бо вони нагодовані будуть“.

Вищенаведений вірш із Святого Письма можна пояснити ще й іншими словами: хто хоче пізнати правду Христа, хто прагне прийняти її в своє серце, буде навіки насичений правдою, тому що буде жити разом із „Джерелом Правди“, тобто з Ісусом Христом.

Дорогі читачі! Не в тому річ, що ми не знаємо, де нам шукати правду, а, на жаль, у тому, що ми її часто і не хочемо знати, бо знання правди Євангелія спонукає нас жити праведним і святим життям. А цього, власне, люди й не бажають. І тому вони шукають

правду в науці, філософії, політиці і так далі. Але там її, цю справжню правду Божу, вони ніколи не знайдуть.

А тепер дозвольте, дорогі читачі, вас запитати, чи знайшли ви вже цю дійсну правду? Чи нагодовані ви вже цією правдою?

Ісус Христос виголошує (Ів. 14:6):

„Я — дорога, і правда, і життя. До Отця не приходять ніхто, якщо не через Мене“.

А в Нагірній проповіді Ісус Христос каже (Мт. 5:6):

„Блаженні голодні та спрагнені правди,
бо вони нагодовані будуть“.

П'ята заповідь блаженства

Далі Ісус Христос говорить (Мт. 5:7):

„Блаженні милостиві, бо помилувані вони будуть“.

Багато людей не знають, що таке милосердя. Як ситий не розуміє голодного, так не може людина, яка сама не зазнала милосердя у своєму житті, проявити милосердя до інших людей. Милосердя це є плід Духа Святого в серці людини, і тому дійсну милість до свого ближнього може виявити тільки та людина, яка духовно відроджена Духом Святим.

Чому це так? А це тому, дорогі читачі, що віруючий християнин знає, хто він є, знає, що все його спасіння, всі його благословення, все, що він має, він отримує тільки по великій милості Божій, як жебрак, який не в силі нічогісінько дати Богові взамін. Апостол Павло пише до Ефесян (Еф. 2:8–9):

„Бо спасені ви благодаттю через віру, а це не від вас,

то дар Божий, не від діл, щоб ніхто не хвалився“.

А в посланні до Тита апостол Павло висловлює цю саму думку іншими словами (Тит. 3:5–7):

„Він нас спас не з діл праведности, що ми їх учинили були, а з Своєї милости через купіль відродження й обновлення Духом Святим, Якого Він щедро вилив на нас через Христа Ісуса, Спасителя нашого, щоб ми виправдались Його благодаттю, і стали спадкоємцями за надією на вічне життя“.

Дорогі читачі! Ми спасені від вічної загибелі благодаттю Божою по Його великій милості, яку Він проявив до нас, грішних. Апостол Петро так писав про милосердя Боже (1 Пт. 1:3–4):

„Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що великою Своєю милістю віродив нас до живої надії через воскресення з мертвих Ісуса Христа, на спадщину нетлінну й непорочну та нев'янучу, заховану в небі для вас“.

І тільки тоді, коли людина сама усвідомить, що це значить бути помилуваною, вона може стати милосердною і до інших людей. Як приклад ми пригадаємо притчу про блудного сина, яку нам розповів Сам Ісус Христос (Лк. 15:20–21):

«І, вставши, пішов він до батька свого. А коли він далеко ще був, його батько вгледів його, — і переповнився жалем: і побіг він, і кинувсь на шию йому, і зачав цілувати його! І озвався до нього той син: „Прогрішився я, отче, против неба та супроти тебе, і недостойний вже зватися сином твоїм“».

Читаючи ці вірші, постає питання, чи мав право цей

загублений син вернутися додому, до свого отця? Судячи по-людському, ні! Своє право вернутися до батька він втратив у ту ж мить, як він забрав усю свою частину спадщини і без подяки відправився в далекий край. Він не мав вже права вертатися додому! І це блудний син добре знав, бо сам говорить: „недостойний вже зватися сином твоїм“. І все одно він відважився вернутися до батька і пішов. Він ішов із надією на його милосердя.

Притча про блудного сина символізує й нашу історію. І як цей блудний син, який через непослух втратив своє право вернутися додому, до свого батька, так і ми через свавілля, проступки, через наші гріхи втратили право звертатися до нашого Небесного Отця.

Але слава Господу Богу, Який, незважаючи на все, дає нам можливість волати до Нього „Авва, Отче!“ (Рим. 8:15), і цю можливість ми бачимо в Ісусі Христі, в Його великому милосерді до нас! У посланні до Євреїв апостола Павла ми читаємо (Євр. 2:17):

„Тому мусів бути Він у всьому подібний братам, щоб стати милостивим та вірним Первосвящеником у Божих справах, для вблагання за гріхи людей“.

І далі апостол Павло пише (Євр. 4:16):

„Отож, приступаймо з відвагою до престолу благодаті, щоб прийняти милість та для своєчасної допомоги знайти благодать“.

Отже, дорогі читачі, ми бачимо: хто в своєму житті сам пережив милість Божу, той може бути милосердним і до інших людей. Спочатку в своїй родині, до жінки або чоловіка, до дітей, родичів, а пізніше і в

більшому оточенні: до друзів, на роботі, в суспільстві і так далі. Багато людей думають, що милосердя полягає тільки в тому, щоб дати якомусь жебракові пару копійок. Ні, милосердя в християнському розумінні відкриває нам зовсім інший рівень співчуття, тому що ми повинні бачити нашого ближнього вже не людськими сліпими очима, а очима Ісуса Христа, що живе в нас. Ісус Христос вчить нас (Лк. 6:36):

„Будьте ж милосердні, як і Отець ваш милосердний!“

У посланні апостола Юди ми читаємо (Юд. 1:20–23):

„А ви, улюблені, будуйте себе найсвятішою вашою вірою, моліться Духом Святим, бережіть себе самих у Божій любові, і чекайте милости Господа нашого Ісуса Христа для вічного життя. І до одних, хто вагається, будьте милостиві, спасайте і виривайте з огню, а до інших будьте милосердні зо страхом, і ненавидьте навіть одежу, опоганену від тіла!“

А апостол Павло пише (2 Кор. 1:3):

„Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, Отець милосердя й Бог потіхи всілякої“.

Шоста заповідь блаженства

Далі Ісус Христос говорить (Мт. 5:8):

**„Блаженні чисті серцем,
бо вони будуть бачити Бога“.**

Із Біблії ми знаємо, що особистість людини — це є її серце. В Біблії не говориться про серце, як про внутрішній орган нашого тіла, тут мається на увазі, що серце — це є душа людини, її духовність, її усвідомлення відповідальності, яке відрізняє її від

тварини. І коли Ісус Христос каже (Мт. 5:8):

„Блаженні чисті серцем, бо вони будуть бачити Бога“, — це означає, що блаженні ті люди, гріхи яких обмиті Святою Кров'ю Ісуса Христа, які стали чисті перед Богом, і тому такі люди будуть бачити Бога.

Слово Боже говорить нам, що серце віруючої людини — це є храм Божий, а невіруючої людини — це є храм сатани. Всі діла людини, добрі чи злі, народжуються в серці, і залежно від того, хто тим серцем володіє, Христос чи сатана, творить людина й відповідні діла. Слово Боже багато говорить про серце людини (Мт. 15:18–20):

„Що ж виходить із уст, те походить із серця, — і воно опоганює людину. Бо з серця виходять лихі думки, душогубства, перелюби, розпуста, крадіж, неправдиві засвідчення, богозневаги. Оце те, що людину опоганює“.

Апостол Петро викриває Ананія (Дії 5:3):

«І промовив Петро: „Ананію, чого сатана твоє серце наповнив, щоб ти Духу Святому неправду сказав та присвоїв із заплати за землю?“»

Ісус говорить фарисеям (Лк. 16:15):

„Ви себе видаєте за праведних перед людьми, але ваші серця знає Бог. Що бо високе в людей, те перед Богом гидота“.

Із серцем, яке має невідроджена і грішна людина, вона Бога побачити не може. Святий і Справедливий Бог не може мати спільності з людиною, серце якої повне гріхів. Постає питання, як же очистити нам наше серце, щоб ми змогли мати духовний зв'язок із

Небесним Отцем? Слава Богові, що на це питання ми отримуємо багато відповідей зі Слова Божого, бо Господь Сам, більше, ніж ми, зацікавлений, щоб ми жили в духовному зв'язку з Ним. І тому Він дає нам можливість очистити наші серця. У книзі пророка Єремії говориться (Єр. 24:7):

„І дам Я їм серце пізнати Мене, що Я — Господь. І вони Мені будуть народом, а Я буду їм Богом, бо вони навернуться до Мене всім серцем своїм!“

А в книзі пророка Єзекіїля сказано (Єз. 36:25–26):

„І покроплю вас чистою водою, — і станете чисті; зо всіх ваших нечистот і зо всіх ваших бовванів очищу вас. І дам вам нове серце, і нового духа дам у ваше нутро, і викину камінне серце з вашого тіла, і дам вам серце із плоті“.

Святий апостол Павло пише (2 Кор. 4:6):

„Бо Бог, що звелів був світлу засяяти з темряви, у серцях наших засяяв, щоб просвітити нам знання слави Божої — в Особі Христовій“.

Апостол Петро, кажучи євреям про язичників, сказав (Дії 15:8–9):

„І засвідчив їм Бог Серцезнавець, давши їм Духа Святого, як і нам, і між нами та ними різниці Він жадної не вчинив, очистивши вірою їхні серця“.

Дорогі читачі! Ісус Христос з'явився для того, щоб очистити наше гріховне серце і примирити нас із Небесним Отцем. Можливість очистити наше серце Господь дарував нам у Своєму Синові Ісусі Христі. Але чи бачимо ми це? Більшість людей не бажають цього бачити. Бо чисте серце спонукає нас жити праведно і

благочестиво. Чи усвідомлюємо ми це?

„Блаженні чисті серцем, бо вони будуть бачити Бога“,
— каже Ісус Христос (Мт. 5:8).

Людина через свою гріховну природу Бога бачити не може. Бог Святий і Праведний. Бог є Дух. Ісус Христос говорить (Ів. 1:18):

„Ніхто Бога ніколи не бачив, — Однороджений Син, що в лоні Отця, Той Сам виявив був“.

Апостол Пилип одного разу сказав до Христа, як Він ще перебував тут, на цій землі (Ів. 14:8–11):

«„Господи, покажи нам Отця, — і вистачить нам!“ Промовляє до нього Ісус: „Стільки часу Я з вами, ти ж не знаєш, Пилипе, Мене? Хто бачив Мене, той бачив Отця, то як же ти кажеш: „Покажи нам Отця?“ Чи не віруєш ти, що Я — в Отці, а Отець — у Мені? Слова, що Я вам говорю, говорю не від Себе, а Отець, що в Мені перебуває, Той чинить діла ті. Повірте Мені, що Я — в Отці, а Отець — у Мені! Коли ж ні, то повірте за вчинки самі“».

Отже, дорогі читачі, щоб побачити Небесного Отця, ми повинні насамперед пізнати Його Сина Ісуса Христа й увірувати в Нього. Бо тільки один Ісус Христос є в силі показати нам Бога і відкрити нам Його волю.

Сьома заповідь блаженства

Далі Ісус Христос каже (Мт. 5:9):

**„Блаженні миротворці,
бо вони синами Божими стануть“.**

Майже всі люди прагнуть жити в мирі, але їм так і не вдається запровадити цей мир на землі. Скільки часу та зусиль даремно витрачено в боротьбі проти війн. Скільки світових конференцій пройшло без жодних результатів. Скільки вироблено бомб, танків, ракет, щоб силою зберегти мир, і все марно: чим більше люди прагнуть миру, тим менше їм вдається втримати його. Нам не треба оглядатися навкруги, щоб пізнати, що світ живе без миру. Погляньмо довкола нас, і ми побачимо, що й серед нас миру немає. Сварки із сусідами, непорозуміння із співробітниками на роботі, безладдя в сім'ї, розлучення, ненависть...

Де ж той мир, дорогі читачі, за яким тужить усе людство? Де ж той мир, який політичні діячі перед виборами обіцяють людям? Де ж той мир, який проповідують деякі церкви? Де ж той мир, який проголошують на всесвітніх конференціях?

Дорогі читачі, чи був взагалі коли-небудь мир на землі? Ще в Старому Заповіті Господь говорить через пророка Єремію (Єр. 6:12–14):

«Бо Я руку Свою простягну на мешканців цієї землі, говорить Господь. Бо вони від малого свого й до великого, — усі пожадливі на зиски, і від пророка та аж до священика роблять неправду... І рани народу Мого легковажно лікують, говорячи: „Мир, мир“, а миру нема!»

І ось у цьому непримиренному світі Ісус Христос каже (Мт. 5:9):

„Блаженні миротворці,
бо вони синами Божими стануть“.

Блаженні миротворці — це значить, що блаженні ті

люди, які приносять другим мир, знають, як примирити інших людей.

Дорогі читачі, де ж ті люди? Де їх можна у світі знайти? Хто з нас їх знає? На це питання нам дає відповідь лише Слово Боже. Мирити може тільки та людина, яка сама живе в мирі, в мирі з Небесним Отцем. Мир світові може принести тільки та людина, в якій серце наповнене миром Божим, яка сама не ворогує з Богом. Ісус Христос говорить нам (Ів. 14:27): „Зоставляю вам мир, мир Свій вам даю! Я даю вам не так, як дає світ. Серце ваше нехай не тривожиться, ані не лякається!“

Так що люди, які вірою прийняли у своє серце Ісуса Христа, мають інший мир, ніж світ, вони мають мир Божий. В іншому місці Ісус Христос каже (Ів. 16:33):

„Це Я вам розповів, щоб мали ви мир у Мені. Страждання зазнаєте в світі, — але будьте відважні: Я світ переміг!“

Апостол Павло добре розумів цю тайну про мир, коли писав про Ісуса у своєму посланні до Ефесян (Еф. 2:14-15):

„Він бо наш мир, що вчинив із двох одне й зруйнував серединну перегороду, ворожнечу, Своїм тілом, — Він Своєю наукою знищив Закона заповідей, щоб з обох збудувати Собою одного нового чоловіка, мир чинивши“.

Отже, щоб принести світові мир, людина повинна перш за все вступити в мир із Богом. Людина, яка живе в боротьбі з Богом, людина, яка не кориться волі Божій, не може знайти мир у собі і не може дати

Його іншим. Господь говорить до нас через пророка Ісаю (Іс. 48:22):

„Для безбожних спокою немає“.

І поки світ не навернеться до Ісуса Христа, поки світ не признає Ісуса Христа, як дійсного Миротворця, на світі миру не буде.

Дорогі читачі, ключ до справжнього миру на землі ми знаходимо тільки в Ісусі Христі. І якщо ми хочемо жити в мирі з дружиною чи з чоловіком, із нашими дітьми і друзями, ми повинні прийняти Ісуса Христа й довірити Йому наше життя. Бо без Нього ми дійсного миру не зазнаємо. Але як одержати цей мир Божий, як вступити в мир із Богом? На це питання відповідає нам апостол Павло в своєму посланні до Римлян, говорячи (Рим. 5:1–2):

„Отож, виправдавшись вірою, майте мир із Богом через Господа нашого Ісуса Христа, через Якого ми вірою одержали доступ до тієї благодаті, що в ній стоїмо, і хвалимось надією слави Божої“.

Це значить, щоб отримати мир Божий, ми повинні прийти з покаянням до Ісуса Христа, вірою прийняти Його як нашого особистого Спасителя і вручити в Його руки все наше життя. А нагородою нам буде синівство Боже. Ісус Христос каже (Мт. 5:9):

„Блаженні миротворці,
бо вони синами Божими стануть“.

Це означає, що ми вже не чужі, а свої для Бога, як про це пише апостол Павло (Еф. 2:19):

„Отже, ви вже не чужі й не прихоськи, а співгорожани святим, і домашні для Бога“.

Слово Боже говорить також (Рим. 8:15–16):

«бо не взяли ви духа неволі знов на страх, але взяли ви Духа синівства, що через Нього кличемо: „Авва, Отче!“ Сам Цей Дух свідчить разом із духом нашим, що ми — діти Божі».

Євангеліст Іван пише (Ів. 1:12):

„А всім, що Його прийняли, їм владу дало дітьми Божими стати, тим, що вірять у Ймення Його“.

А в Першому посланні Івана ми читаємо такі слова апостола (1 Ів. 3:1–2):

„Подивіться, яку любов дав нам Отець, щоб ми були дітьми Божими, і ними ми є. Світ нас не знає тому, що Його не пізнав. Улюблені, — ми тепер Божі діти, але ще не виявилось, що ми будемо. Та знаємо, що, коли з'явиться, то будемо подібні до Нього, бо будемо бачити Його, як Він є“.

Восьма і дев'ята заповіді блаженства

Нарешті ми зупинимось на останніх висловлюваннях Ісуса Христа в Нагірній проповіді (Мт. 5:10–12):

**„Блаженні вигнані за правду,
бо їхнє Царство небесне.**

**Блаженні ви, як ганьбити та гнати вас будуть,
і будуть облудно на вас наговорювати
всяке слово лихе ради Мене.**

**Радійте та веселіться, —
нагорода бо ваша велика на небесах!
Бо так гнали й пророків, що були перед вами“.**

Людина за своєю природою завжди чимось незадоволена. Має вона щось, прагне ще більшого. Має якесь багатство, мріє стати ще більш багатою. Живе щасливо, бажає мати ще більше щастя. Одним словом, людина хоче завжди більше, ніж вона має. Є люди, які стараються ці слабкі сторони людини використати у своїх цілях. Вони починають обіцяти таким людям і більше щастя, і ліпше життя, і більше грошей, і ліпшу посаду і так далі. Особливо це проявляється на терені політичного руху, коли політичні діячі перед виборами обіцяють нам багато всього: і мир, і спокій, і ліпше забезпечення, і більш високі зарплати та пенсії... А не встигнуть вони прийти до влади, як усі свої обіцянки позабували.

Зовсім інакше говорить нам Ісус Христос. Він не обіцяє нам раю тут, на землі, не обіцяє мирного життя, не обіцяє спокою від людей, не обіцяє міністерських крісел. Одним словом, Ісус Христос не обіцяє нам того, чого не має на думці нам дати. Навпаки. Він говорить нам, що коли ми будемо Його визнавати перед людьми, то ці люди будуть нас переслідувати. Якщо ми будемо їм робити добро, вони будуть нам відповідати злом. І коли ми будемо їм приносити мир, вони повстануть проти нас. Ісус Христос посилає Своїх свідків, як овець серед вовків. І коли ми подивимося на історію християнства, то переконаємося, що воно дійсно так і є. Де свідки Христові розпочинають проповідувати заповіді Ісуса Христа, там і починаються їх гоніння.

Але незважаючи на це, Ісус Христос коронує Свою Нагірну проповідь словами (Мт. 5:10–12):

„Блаженні вигнані за правду, бо їхнє Царство Небесне. Блаженні ви, як ганьбити та гнати вас будуть, і будуть облудно на вас наговорювати всяке слово лихе ради Мене. Радійте та веселіться, — нагорода бо ваша велика на небесах! Бо так гнали й пророків, що були перед вами“.

Ці слова Ісуса Христа, дорогі читачі, показують нам, що християнське життя вимагає від нас серйозності, мудрості, витривалості й готовності за правду Христову взяти на себе навіть великі страждання та переслідування. Ісус Христос уже наперед попереджає кожного свого послідовника, що його може тут, на цім світі, чекати, якщо він піде слідом за Ним. І не дивлячись на всі переслідування, утиски та приниження християн, усе більше й більше людей відважуються йти цією дорогою і вірять в Ісуса Христа та в Його святу правду. Не тому, дорогі читачі, що вони не бояться страждань. Не тому, що вони не бояться переслідувань, чи, може, навіть смерті. А тому, що для них любов Божа стала більшою і сильнішою, ніж усі страждання та гоніння.

Страждання належать до побудови Царства Божого. Ісус Христос Сам страждав на цьому світі і залишив нам приклад, щоб і ми йшли цим шляхом, бо через страждання ми вчимося послуху, через страждання ми пізнаємо Бога глибше.

Апостол Павло пише до Тимофія (2 Тим. 1:8–9):

„Тож, не соромся засвідчення Господа нашого, ні мене, Його в'язня, але страждай з Євангелією за силою Бога, що нас спас і покликав святим покликом, — не за наші діла, але з волі Своєї та з благодаті, що нам

дана в Христі Ісусі попереду вічних часів“.

А до Солунян апостол Павло пише (1 Сол. 1:6):

„І ви стали наслідувачі нам і Господеві, слово прийнявши в великому утискові з радістю Духа Святого“.

У Діяннях святих апостолів ми читаємо (Дії 14:22):

„що через великі утиски треба нам входити у Боже Царство“.

Апостол Петро каже ще на цю тему (1 Пт. 4:12–16):

„Улюблені, не дивуйтесь огневі, що вам посилається на випробовування, немов би чужому випадку для вас. Але через те, що берете ви участь у Христових стражданнях, то тіштеся, щоб і в з'явленні слави Його раділи ви й звеселялись. Коли ж вас ганьблять за Христове Ім'я, то ви блаженні, бо на вас спочиває Дух слави й Дух Божий. Ніхто з вас хай не страждає, як душолюб, або злодій, або злочинець, або ворохобник, а коли — як християнин, то нехай не соромиться він, але хай прославляє Бога за те“.

Отже, в християнському житті може статися, що заради Господа нашого Ісуса Христа, за правду Христову нас можуть переслідувати, ганьбити та облудно наговорювати на нас всяке слово лихе. Але Ісус Христос каже нам (Мт. 5:12):

„Радійте та веселіться, —
нагорода бо ваша велика на небесах!“

А в Євангелії від Луки Ісус говорить (Лк. 12:32):

„Не лякайся, черідко мала, бо сподобалося Отцю вашому дати вам Царство“.

Дорогі читачі, закінчуючи тлумачення Нагірної проповіді, ми прочитаємо ще раз слова Ісуса Христа в Євангелії від Матвія від 3-го до 12-го вірша:

„Блаженні вбогі духом, бо їхнє Царство Небесне.

Блаженні засмучені, бо вони будуть утішені.

Блаженні лагідні, бо землю впадкують вони.

Блаженні голодні та спрагнені правди, бо вони нагодовані будуть.

Блаженні милостиві, бо помилувані вони будуть.

Блаженні чисті серцем, бо вони будуть бачити Бога.

Блаженні миротворці, бо вони синами Божими стануть.

Блаженні вигнані за правду, бо їхнє Царство Небесне.

Блаженні ви, як ганьбити та гнати вас будуть, і будуть облудно на вас наговорювати всяке слово лихе ради Мене.

Радійте та веселіться, — нагорода бо ваша велика на небесах! Бо так гнали й пророків, що були перед вами“.

Амінь.

Вальдемар Вардашко

Деякі вірші В. Вардашка

Радій, душе!

(Сонет)

Радій, душе, та слав свого Творця!
Радійте всі — ви діти Господа живого,
Що воскресив вас всіх через Одного!
Возносьте всі подяку без кінця!

Що допустив найбільшу подію —
„Ягняти“ кров пролить невинного, благого,
Щоби прославилась любов Отця Святого,
Та дарував загиблому надію.

Отож не гайся довго! Годі, схаменись!
Покинь мерщій обману світу — це спокуса!
Спіши скоріш прийняти „Ягня“ — Христа Ісуса!
Щоб був від гніву Божого спасенний,
Та більш не гравсь з обманщиком гріхом,
А вічно жив у світлі із Христом!

За тебе, мій друже!

За Вчителем правди, надії й любові
Народ повний спраги з натхненням ходив.
Бо силою власті могутнього слова
Він людській душі й серця полонив.

За тебе, мій друже, Він з неба зійшов,
Щоб радісне в Бозі життя ти знайшов!
Мій друже, для тебе Він з неба зійшов,

Щоб радісне в Бозі життя ти знайшов!

Він щиро і ніжно в любові пригортає
Усіх, щоб в серця їм відвагу давать.
Й від всього лихого Він всіх захищає,
Щоб знову всім в душу бадьорість вливать.

За тебе, мій друже, Він з неба зійшов,
Щоб радісне в Бозі життя ти знайшов!
Мій друже, для тебе Він з неба зійшов,
Щоб радісне в Бозі життя ти знайшов!

Усіх безнадійних сповняв Він любов'ю,
Для них Він відкрив путь Свого спасіння.
Скорботним розп'яттям й пролитою кров'ю
Звершив Син Небесний — Своім Воскресінням!

За тебе, мій друже, Він з неба зійшов,
Щоб радісне в Бозі життя ти знайшов!
Мій друже, для тебе Він з неба зійшов,
Щоб радісне в Бозі життя ти знайшов!

Покинь же гріхові й неправді служити,
Згадай, як за тебе Спаситель страждав!
З любов'ю Він прагне гріхи всі простити,
Й за тебе ж невинну Він кров проливав!

За тебе, мій друже, Він з неба зійшов,
Щоб радісне в Бозі життя ти знайшов!
Мій друже, для тебе Він з неба зійшов,
Щоб радісне в Бозі життя ти знайшов!

Бо не знають, що роблять...

Вінчаний колючим, терновим вінцем,
Облитий ввесь кров'ю святою,
Страждав на хресті з помарнілим лицем
Спаситель Ісус всією душею.
Проколені руки вмівали від болю,
Скорботнеє серце стискалось в грудях,
Святу Отцеву сповняючи Волю,
Конав Син Предвічний за люд у гріхах.

Й чим більше знущались кати-звіролюди
Над тілом Христовим, Невинним, Святим,
Тим більше горіло Спасителя серце
В любові пригорнути сиріт цих сліпих.
І звівши, Розп'ятий, свій зір жалісливий,
З тугою у серці благи почав:
„О, Боже! Прости їм, Святий, Милостивий!
Не знають, що роблять“, — і далі конав...

Любов Всеблагого палає й сьогодні
До всіх безнадійних, закутих в гріху.
Благання Святого бринить до сьогодні
І зроджує в серцях до Бога тугу.
Тож годі, мій друже, Христа розпинати
Зрадливим життям лицемірним своїм!
Спіши, небораче, „Царя“ привітати
Із честю та радістю в серці твоїм.

Опубліковані статті В. Вардашка в журналі „Nordisk Östmission“

- 1964 № 1, с. 7; № 3, с. 4
- 1965 № 1, с. 7; № 2, с. 5; № 3, с. 5; № 4, с. 9, 14;
№ 5, с. 9; № 6, с. 7
- 1966 № 1, с. 5; № 2, с. 8; № 3, с. 12; № 4, с. 6;
№ 5, с. 7; № 6, с. 6
- 1967 № 1, с. 8; № 2, с. 9; № 3, с. 5; № 4, с. 12;
№ 5, с. 7; № 6, с. 10
- 1968 № 1, с. 12; № 2, с. 10; № 3, с. 10; № 4, с. 14;
№ 5, с. 10; № 6, с. 8
- 1969 № 1, с. 10; № 2, с. 6; № 3, с. 6; № 4, с. 10;
№ 5, с. 8; № 6, с. 8, 12
- 1970 № 1, с. 6; № 2, с. 6; № 3, с. 6, 10; № 4, с. 15;
№ 5, с. 6; № 6, с. 13
- 1971 № 1, с. 12; № 2, с. 7; № 3, с. 9; № 4, с. 13;
№ 5, с. 4; № 6, с. 8
- 1972 № 1, с. 5; № 2, с. 6; № 3, с. 4, 5; № 5, с. 6;
№ 6, с. 3, 8
- 1973 № 1, с. 6; № 2, с. 7; № 3, с. 5; № 4, с. 4;
№ 5, с. 6, 7, 9; № 6, с. 6
- 1974 № 1, с. 7; № 3, с. 8, 10; № 4, с. 10, 11, 13;
№ 5, с. 6; № 6, с. 9
- 1975 № 1, с. 6; № 2, с. 10; № 3, с. 8; № 4, с. 11;
№ 5, с. 11; № 6, с. 13
- 1976 № 1, с. 8; № 2, с. 12; № 3, с. 12; № 4, с. 7;
№ 5, с. 8; № 6, с. 12
- 1977 № 1, с. 21; № 2, с. 21; № 3, с. 12; № 4, с. 7;
№ 5, с. 12; № 6, с. 12
- 1978 № 1, с. 11; № 2, с. 11; № 3, с. 12; № 4, с. 9;
№ 5, с. 7; № 6, с. 7
- 1979 № 1, с. 6; № 2, с. 6; № 3, с. 11; № 4, с. 6;
№ 5, с. 8, 9; № 6, с. 8, 9

1980	№ 1, с. 6; № 2, с. 6; № 3, с. 5; № 5, с. 4, 6; № 6, с. 4, 6
1981	№ 1, с. 7; № 2, с. 7; № 3, с. 10; № 4, с. 7; № 5, с. 7; № 6, с. 7
1982	№ 1, с. 6; № 2, с. 6; № 3, с. 5; № 4, с. 5; № 5, с. 4; № 6, с. 4
1983	№ 1, с. 5; № 2, с. 5; № 3, с. 9; № 5, с. 5; № 6, с. 5
1984	№ 1, с. 5; № 2, с. 5; № 5, с. 20; № 6, с. 20
1985	№ 1, с. 5; № 2, с. 5; № 3, с. 11; № 5, с. 18; № 6, с. 18
1986	№ 1, с. 6; № 2, с. 6; № 3, с. 8; № 5, с. 7; № 6, с. 7
1987	№ 1, с. 7; № 3, с. 7, 11
1988	№ 3, с. 6
1989	№ 1, с. 6; № 3, с. 7; № 4, с. 6
1990	№ 2, с. 18; № 4, с. 10
1991	№ 3, с. 10; № 4, с. 4
1992	№ 1, с. 6; № 2, с. 22; № 4, с. 4
1993	№ 2, с. 8; № 3, с. 23
1994	№ 1, с. 4; № 2, с. 12; № 3, с. 10, 11; № 4, с. 8
1995	№ 1, с. 8, 9; № 2, с. 9; № 3, с. 5, 8, 9; № 4, с. 5
1996	№ 1, с. 5, 8, 9; № 2, с. 6; № 3, с. 5; № 4, с. 5
1997	№ 1, с. 5; № 2, с. 6, 11; № 3, с. 7; № 4, с. 4
1998	№ 1, с. 4; № 3, с. 6, 16, 18
1999	№ 1, с. 5, 9, 11; № 2, с. 2; № 3, с. 4; № 4, с. 4, 19
2000	№ 2, с. 17; № 3, с. 8; № 4, с. 12
2001	№ 1, с. 4; № 2, с. 15; № 3, с. 15; № 4, с. 11, 13
2002	№ 1, с. 2, 16; № 2, с. 27; № 4, с. 12, 15, 20, 22
2003	№ 1, с. 8, 9; № 2, с. 13; № 3, с. 6; № 4, с. 12, 14
2004	№ 1, с. 3; № 2, с. 2, 23; № 3, с. 18
2006	№ 1, с. 39

Примітка

1964–2006 — роки видання журналу „Nordisk Östmission“.

Виставки робіт В. Вардашка

Персональні виставки

- 1976 Комуна Треффен (Австрія)
- 1978 Галерея „Експеримент“, м. Штутгарт;
„Мала галерея Вардашка“,
м. Корнталь-Мюнхінген;
Галерея „Кунстхьофле“ (Kunsthöfle),
м. Штутгарт-Бад Канштатт;
Євангельська Академія, м. Бад-Боль,
(спільно з творами Макса Аккермана);
„Будинок зустрічей“ („Haus der Begegnung“),
м. Леонберг
- 1979 Євангельський Університет, м. Людвігсбург;
Галерея „Експеримент“, м. Штутгарт;
„Малий Кабінет мистецтв Бернхаузен“
(„Kleines Kunstkabinett Bernhausen“),
м. Фільдерштадт;
Ратуша м. Корнталь-Мюнхінген
- 1980 Євангельський Центр освіти
(Evangelisches Bildungswerk), м. Мюнхен;
Євангельський будинок засідань
(Evangelische Tagungsstätte), м. Льовенштайн
- 1981 Конференц-центр Будинок Бірках
(Tagungszentrum Haus Birkach), м. Штутгарт
- 1989 Ратуша м. Шпайхінген

Групові виставки

- 1958 Народна школа, м. Новий Ульм
- 1976 Ратуша м. Корнталь-Мюнхінген

- 1977 Об'єднання художників (Künstlerbund),
м. Штутгарт;
Товариство художників (Kunstverein),
м. Людвігсбург
- 1978 Міська галерея (Städtische Galerie),
м. Бьоблінген (Böblingen)
- 1979 Галерея „Експеримент“, м. Штутгарт
- 1980 „Мала галерея Вардашка“,
м. Корнталь-Мюнхінген;
Товариство художників (Kunstverein),
м. Людвігсбург;
м. Кремс (Австрія);
Український культурний центр,
м. Сан-Паулу (Бразилія);
Пінакотека, м. Парма (Італія);
Ратуша м. Корнталь-Мюнхінген
- 1982 Ратуша м. Корнталь-Мюнхінген
- 1983 Євангельська громада, м. Вайблінген;
Український Вільний університет, м. Мюнхен;
Німецький банк (Deutsche Bank), м. Білефельд,
м. Детмольд
- 1985, 1986, 2003–2011 — щорічні виставки Товариства
мистецтв, м. Корнталь-Мюнхінген

Мистецтво та архітектура

Дизайн і оформлення стіни (сграфіто) в Теологічній Семінарії Св. Крішони (Theologisches Seminar St. Chrischona) в комуні Беттінген у кантоні Базель-Штадт (Швейцарія).

Дизайн внутрішніх стін басейну в м. Корнталь-Мюнхінген (друга премія).

Дизайн стін у підземному переході „Мала Палацова площа“ в м. Штутгарт.

Дизайн та оформлення першої та другої каплиць в Євангельському Університеті в м. Людвігсбург.

Дизайн та художнє оформлення вітваря Євангелічно-Лютеранської Церкви „Святого Вознесіння“ в м. Харків (Україна). Участь у проектуванні будівлі і внутрішнього оформлення цієї Церкви.

Публікації та повідомлення про Вальдемара Вардашка і його роботи

„Українські новини“ в США, Великобританії, Австралії, Канаді, Бельгії, Німеччині.

Товариство сприяння українській науці.

„Хто є хто в мистецтві“ („Who's Who in The Arts“).

„Перелік художників Баден-Вюртемберг“
(„Künstlerverzeichnis Baden-Württemberg“).

„Інтер Арт виставковий каталог“ („Inter Art Messekatalog“).

„Мистецтво в регіоні Людвігсбург“
(„Kunst im Kreis Ludwigsburg“).

„Льовенштайнер лист № 27“ („Löwensteiner Brief № 27“).

„Лойхтфойер каталог“ („Leuchtfeuer Katalog“).

Австрійське і Південно-німецьке радіо.

Деякі фотографії

Вальдемар Вардашко з першою дружиною Інґрід, 1962

Вальдемар Вардашко зі своїми картинами, 1982

Вальдемар Вардашко під час звукозапису своїх проповідей, 1988

Вальдемар Вардашко з другою дружиною Вірою, 1994

Куплена будівля для громади, м. Харків, 2000

Будівля харківської громади
після реконструкції, 2003

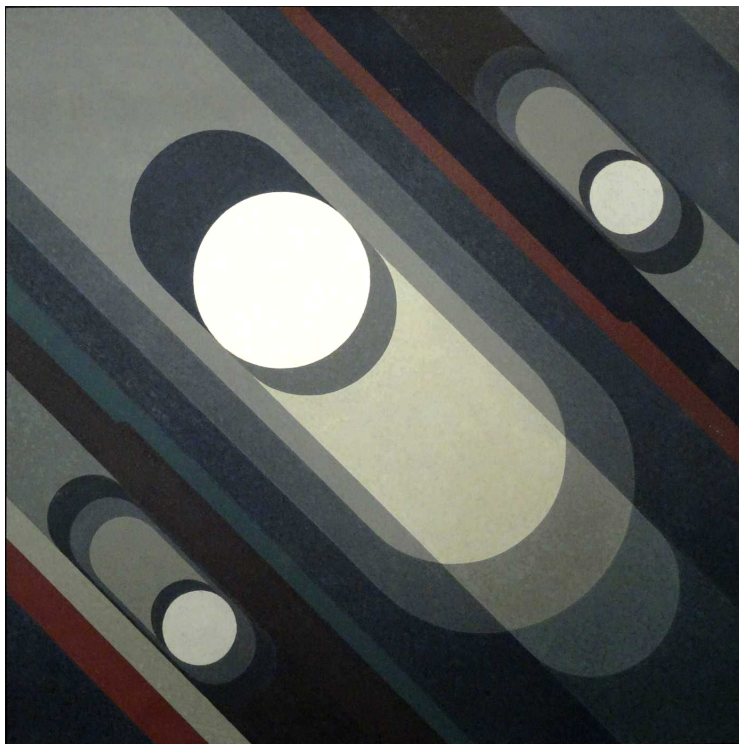
Голова Ради громади „Св. Вознесіння“
Ольга Савченко, пастор Бенгт Вестхольм,
пастор Вальдемар Вардашко, м. Харків, 2002

Вівтар Вальдемара Вардашка в будівлі
харківської громади (Свято врожаю 2013)

Сграфіто Вальдемара Вардашка в Семінарії Св. Крішони, 1961–1962

„Пам'ятай про смерть“

(„Memento mori“)

полотно / фанера, акрил, 102х102 см, 1982

Рельеф 1
гіпс, 100х100 см, 1991

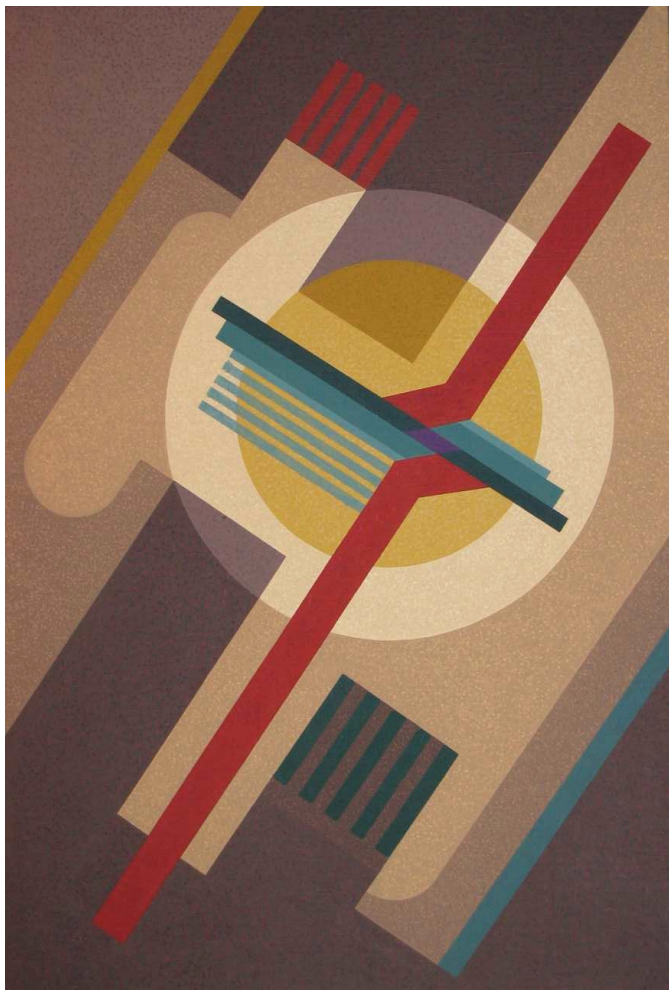

Рельєф 2

гіпс, 85х55 см, 1991

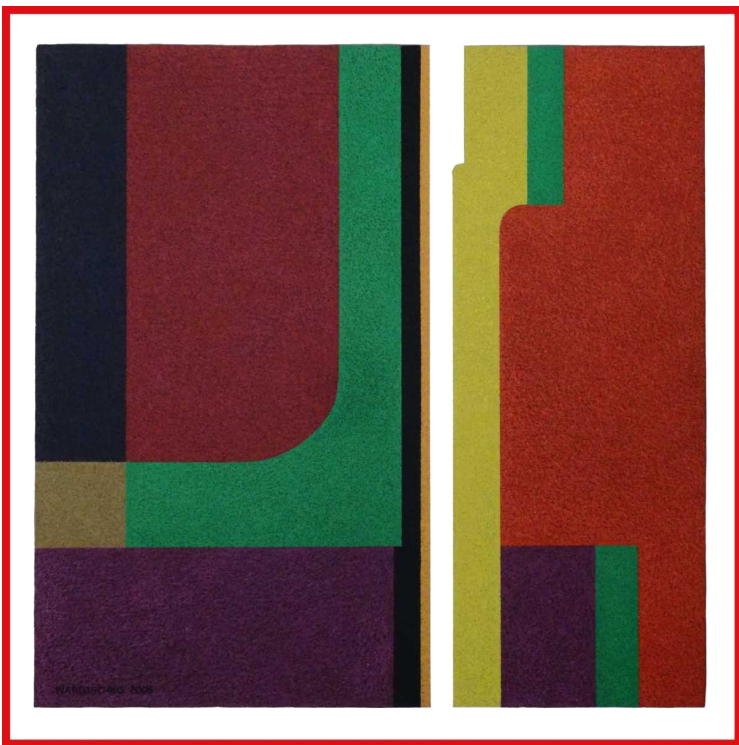
„Розвиток“
полотно / фанера, акрил, 102х54 см, 2001

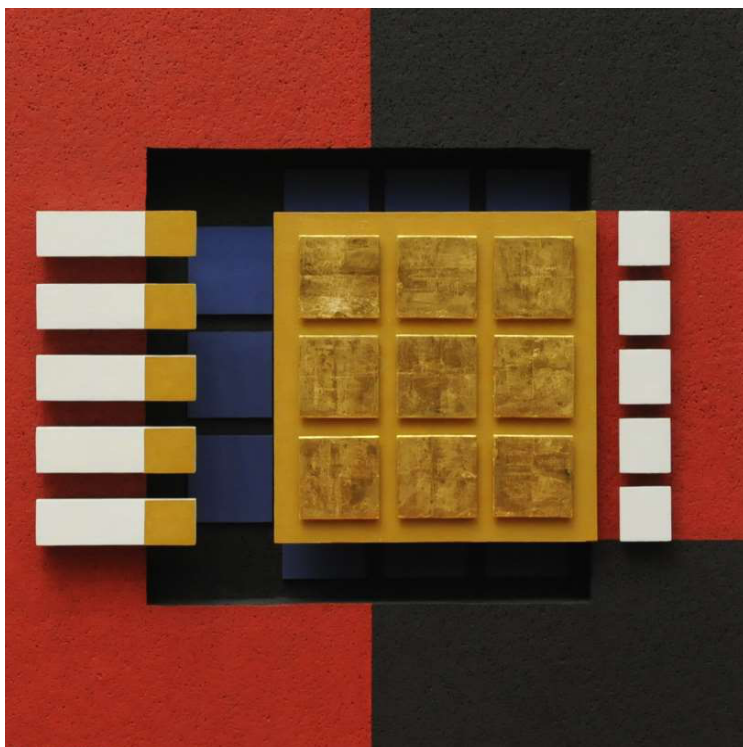
„Композиція з кругом“
полотно / фанера, акрил, 86х61 см, 2004

„Трикутник із дугою“
полотно / фанера, акрил, Ø 70 см, 2005

„Композиція з червоним“
полотно / фанера, акрил, 83х83 см, 2008

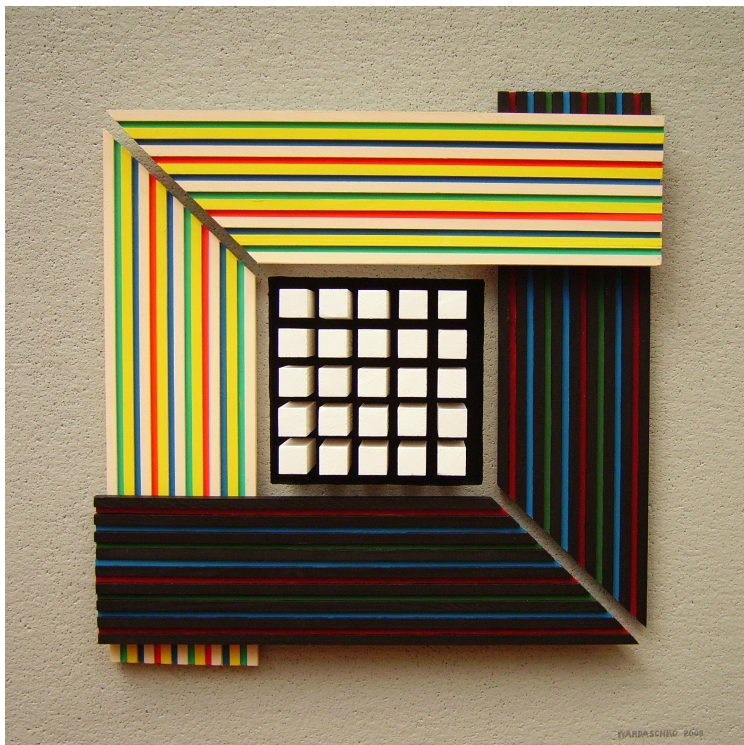

„Банкрутства банків“

„Тих бачать, на кого спрямовано світло,
прихованих в темряві не бачать.“ Б. Брехт

(„Und man siehet die im Lichte,
die im Dunkeln sieht man nicht.“ B. Brecht)

дерево / коркове покриття, акрил, 70x70 см, 2009

„Білі квадрати“

дерево / коркове покриття, акрил, 71х71 см, 2009

„Перекриття“

полотно / фанера, акрил, 82х72 см, 2010

„Звивисті провулки“
полотно / фанера, акрил, 82х72 см, 2010

Використані скорочення назв книг Біблії

Старий Заповіт

- Йов — Книга Йова
- Іс. — Книга пророка Ісаї
- Єр. — Книга пророка Єремії
- Єз. — Книга пророка Єзекиїля

Новий Заповіт

- Мт. — Свята Євангелія від Матвія
- Лк. — Свята Євангелія від Луки
- Ів. — Свята Євангелія від Івана
- Дії — Дії святих апостолів

Соборні послання апостолів

- Як. — Соборне послання святого апостола Якова
- 1 Пт. — Перше соборне послання святого апостола Петра
- 1 Ів. — Перше соборне послання святого апостола Івана
- Юд. — Соборне послання святого апостола Юди

Послання святого апостола Павла

- Рим. — Послання святого апостола Павла до Римлян
- 1 Кор. — Перше послання святого апостола Павла до Коринтян
- 2 Кор. — Друге послання святого апостола Павла до Коринтян
- Еф. — Послання святого апостола Павла до Ефесян
- 1 Сол. — Перше послання святого апостола Павла до Солунян
- 2 Тим. — Друге послання святого апостола Павла до Тимофія
- Тит. — Послання святого апостола Павла до Тита
- Євр. — Послання святого апостола Павла до Євреїв

Примітки

- Мт. 5:1 — Мт. — назва книги
5 — розділ книги
1 — номер вірша

- Мт. 5:1–12 — Мт. — назва книги
5 — розділ книги
1–12 — з першого по дванадцятий вірш